26 R. Evvel 1396
26 MART 1976
BEŞ LİRA

Sebil

13
Siyasi, Edebî, Tarihî
HAFTALIK GAZETE
herşey hak için
Sâhib ve Başyazar
KADİR MISIROĞLU

Müslümanların kestiğini yemeyen bir avuç Yahudi için:

İstanbul Mezbahasında Haham Saltanatı!

İSTANBUL MEZBAHASINDA YAHUDİ SALTANATI

DÜNYANIN EN IRKÇI MİLLETİ

Yahudiler Dünya'nın en ırkçı milletidirler. Gerçekten semâvi ve bu sebeple âlemşumul olan dinlerini bile, ırklarına inhisar ettirmişlerdir. Semâvi bir dinin, insanlığın yahudiler gibi ekalli kalil (azın azı) bir zümresine mahsus olabilmesi asla düşünülemez. Müseviliğin mâruz kaldığı tahrifâtın bir numaralı maddesi - hiç şüphesiz - budur. Zira herhangi bir kimse sonradan müslüman veya hristiyan olabilir, fakat mûsevî aslâ olamaz! Zira onlarca mûsevî olabilmek için, yahudi kanı taşımak şarttır. Bu bakımdan yahudiler semâvî dinlerin mensuplarının hiçbirinde görülmeyen dehşetli bir ırkçılık ile malûl bulunan yahudiler, Dünya'nın en mutaassıp milletidirler. Zira dinleriyle milliyetleri - daha emin bir tabirle söylemek gerekirse - ırkları aynıdır. Fakat dinlerini, sadece kendi ırklarına tahsis yönünden tahrif etmiş değillerdir.

Yahudi, bütün Dünyada belli husûsiyetleri ifâde eden bir tipin adıdır. Bu husûsiyetlerin başında, hilekârlık ve hasis menfeatlere düşkünlük gelir. Tevrat'ı bir de bu yönden tahrif etmişlerdir. Gerçekten muharref Tevrat'a göre bir yahudi için menfaatine müteallik her şey mubahtır. Hatta hırsızlık bile! Elverir ki; yanına kâr kalsın! Muharref Tevrat'ın bir yahudiye îman halinde benimsettiği esasların başında Dünyadaki bütün servetlerin kendi ırkına mahsus bulunduğu, başka insanların elindeki herşeyi - ne sûretle olursa olsun - elde etmenin kendisinin tabii bir hakkına nâil olması manâsına geldiğidir.

Yahudi Dünya'ya hükmetmek ve diğer bütün insanları emrinde uşak gibi kullanmak hak ve imtiyazıyle yaratılmıştır. Binâenaleyh bu mevkie yükselebilmesi için - kendince - herşey mubahtır. Bir gayri yahudinin malını çalarsa, hırsız yani günâhkâr olmaz! Irza tecâvüz de böyledir. Bunun manâsı şudur ki; bir yahudiye, Yahudi olmayanın malı, canı ve helâldir. Bunlara tecâvüz günâh teşkil etmez.

Semâvî bir kitapta bulunması hayâl dahi edilemiyecek olan buna benzer safsatalar, yıllarca egoist ve istismarcı yahudi ırkına muharref Tevrat'ın ana istikâmet umdeleri olarak rehberlik etmiştir. Bu durum hâlâ da devam etmekte ve yahudiler Tevrat'ın kendilerine telkin eylediği iktisâdî Cihan hâkimiyetine doğru bir hayli yaklaşmış bulunmaktadırlar. Ekseriya açıkça görülmeyen ve hissedilemeyen bu yahudi istismar ve hâkimiyetinin çeşitli tezâhürleri vardır. Bunlar, milletlerin saf veya bedbaht insanlarının zaaflarından istifâde edilerek gerçekleştirilmektedir. Hayatın en hurda teferruâtına kadar sâri ve nâfiz olan bu yahudi hâkimiyetinin, yahudi olmıyanlarca akıl dahi edilemiyecek derecede tâlî sahalarda bile mutaassıbâne tâkip ve tatbik edilebilen tezâhürleri vardır. Bunlardan biri...

ET MES'ELESİ

Bunlardan biri de et mes'elesidir. Bir yahudi, yahudi olmayan birinin kestiği hayvanın etini yemez. Onu murdar addeder. Muharref Tevrat bunu kendisine böyle telkin etmiştir. Dünya'nın dört bucağına dağılmış bulunan yahudiler, etini yiyecekleri hayvanları hahamlar kesmedikçe mubah addetmezler. Bu sebeple hemen her memlekette aslen haham olan yahudi kasaplar bulunur. Bunlar, yahudi cemaatinin yiyeceği hayvanları keserler. Yani sırf kendi yiyeceklerini... Başkalarına karışmazlar. Fakat Türkiye'de durum bunun aksinedir. Zira - her nasılsa elde ettikleri - bir imtiyazı bugüne kadar sürdürerek yahudi kasapların hangisini seçip alacakları peşinen belli olmadığı için, büyük baş hayvan kesimini umûmî olarak bizzat hahamlara havâle eden tek mezbaha Türkiyededir. Bu mezbaha...

İSTANBUL MEZBAHASI

Bu mezbaha Sütlüce'deki İstanbul Mezbahasıdır. Yahudilere tanınan imtiyaz bakımından Dünya'da bir benzeri bulunmayan bu mezbahada bütün büyükbaş hayvanların ilk kanı hahamlarca akıtılmaktadır. Zira yahudiler koyun eti yemezler. Bu sebeple hahamlar koyun kesimine karışmıyorlar. Senede bir ay kuzu eti yedikleri için o mevsimde bütün kuzular da hahamlarca kesilmektedir.

Türk kasaplar kesim için yatırılan bir büyük baş hayvanın ilk kanını akıtmak selâhiyetini hâiz değildirler. Mutlaka haham gelecek ve kapak resmimizde gördüğünüz üzere, elindeki husûsî bıçağı ibrânice duâsını okuyarak hayvanın boynuna dayıyacaktır. Bundan sonra yüzülmesi ve parçalanması işi yani hamallığı da Türk kasaplarına bırakılmaktadır. Bu sebeple, Türkler sâdece yahudilerin yemesine tahsis edilen hayvanların hahamlarca kesildiğini sanmaktadırlar. Halbuki bütün büyükbaş hayvanların ilk kanı hahamlarca ve yahudi usûlüne göre akıtıldığı içindir ki; yahudi kasaplar bu hayvanlar yüzülüp çengellere asıldıktan sonra beğendiklerini seçip ayırmakta ve ayrılanlara çift üçgenli mâhut yahudi kaşesi vurulmaktadır. Bunu görenler, sâdece siyonizmin remzi olan kaşeleri ihtiva eden hayvanların hahamlarca kesildiğini sanmaktadırlar.

HAHAMBAŞI ELİ MAKKİ

Sütlüce'deki İstanbul Mezbahası'nda İstanbul Belediyesi'nden maaş alan birçok haham vardır. Bunların başı gazetimizin kapağında resmini gördüğünüz elindeki husûsî bıçakla kesim yaparı Hahambaşı Eli Makki'dir. Altmış yaşındaki bu yahudi, İstanbul Mezbahası'nda tam kırk yıldan beri bu vazifeyi ifâ etmektedir. Kendisi gazetemiz muhâbirine, dört milyonluk müslüman İstanbul halkını yirmi otuz bin yahudinin keyfine tâbi' kılan bu imtiyazın ikiyüz senelik bir mâzisi olduğunu söylemiştir.. Hakikatte ise, bu usûl 1926 yılında ihdas edilmiştir. Yani kendisinin vazifeye başlayışından on yıl evvel... Daha önceleri hahamlar Dünya'nın başka ülkelerinde olduğu gibi sâdece kendi cemaatlerinin yiyeceği hayvanları keserlerdi. Nitekim bugün Ankara Mezbahası'nda da bu eski usûl tatbik edilmektedir. Yahudiler, bu hususta öylesine mutaassıp davranmaktadırlar ki; tavukları bile hahamlar kesmedikçe yememektedirler. Hata etini yiyecekleri hayvanların kesimine mahsus husûsî bıçaklarına bir kutsiyyet bile izâfe ederek onu başka hiçbir işte kullanmıyorlar.

İstanbul Mezbahası'nda yahudi hahamlara tanınan bu imtiyazın bir saltanattan hiç bir farkı yoktur. Zira dört milyonluk İstanbul halkı içinde, varlıkları bir gecekondu mahallesi bile teşkil etmiyecek derecede cüz'i olduğu halde, beğendikleri eti seçip alabilmeleri için bütün büyükbaş hayvanlar hahamlara kestirilmektedir. Hem de Belediyece muhassas yüklü bir ücret-mukâbilinde... Bir de kestikleri hayvanların belli bir yerini bilâbedel bilhassa almakta ve böylece hergün bir hahama en az bir teneke et hediye edilmektedir!...

Yahudi kasapların beğenip aldıkları hayvanların butları, Türklere bırakılmaktadır. Zira yahudiler - muharref Tevrat hükümlerine göre - but yemezler.

Şu manzaranın bir saltanattan ne farkı vardır. Hüküm ve nüfuzlarını yürütmek için mezbahaya kadar her türlü müesseseye hâkim ve nâfiz olan yahudi sultasından ne gün kurtulacağız? Acaba kendileri, İsrailde' üstelik ekalliyet değil ekseriyet olan Arap cemaatine bu hakkı tanıyorlar mı? Ne gezer!...

OKUYUCULARIMIZLA hasbihal

Gazetemiz çıktığı gündenberi aldığımız çeşitli tebrik, takdir ve teşekkür mektuplarından bugüne kadar hiçbirini neşretmedik. Bunu nefse gurur vermesi melhuz bir husus olarak telâkkî ettik ve umûmî mukâbelelerle geçiştirdik. Fakat bu sayımızda üstad *İbrahim Hakkı Konyalı*'dan aldığımız takdirkâr olduğu kadar da düşündürücü bir mektubun-istisnâî olarak-hem klişesini ve hem de alafranga harflerle metnini takdim etmekten kendimizi alıkoyamadık. Zira hepimiz için her an vârid-i hatır olan ölümü, şu günlerde kendisine pek yakın hissetmekte olduğu anlaşılan üstadın bu mektubu, gönül tellerimizi ihtizaz ettirdi. Bizden taleb eylediği duaya okuyucularımızın da iştiraklerini sağlamak maksadıyle bidâyetten beri tâkip eylediğimiz prensipi bozarak bu mektubu aynen neşrediyoruz. Burada Başyazarımız Kadir Mısıroğlu ve gazetemizin açtığı mücâdele hakkındaki takdirkâr ibâreleri -mektubun bütünlüğünü bozmamak için- tayyedemediğimizden dolayı peşinen özür dileriz:

Ulülazimden pek muhterem ve aziz kardeşim Kadir Mısıroğlu Beyefendi!...

Hürmetlerimi, şükranlarımı sunarım. Gazânızı tebrik ederim. Ellibeş senelik zulüm kâbusu senin sihirli kaleminle yok olacağına inanıyorum. Gözlerimdeki katarat hayli ilerledi. İyi göremiyorum. Arapların pırlanta bir sözleri vardır. «El emelü tavîlün vel ömrü kasîrun» Elli yılı mücâdele ile geçen seksenlik bir ihtiyarda şimdi sizlerin muvaffakiyetini temenniden başka bir şey kalmadı. İyi yazamıyorum. Kandilin yağı bitmek üzere... Yazılarımı daktilo da ettiremiyorum. Muvaffakiyetinize dua ederken hayır duanızı beklerim, Allah sa'yinizi meşkûr etsin!...

Azminiz zulmü, kahrı yok edecektir. Vesselâmu alâ menittebaal hudâ (5 Mart 1976)

Sevgili okuyucularımızdan gönlü hüzün dolu olan üstadın sıhhat ve selâmeti için duâlarını esirgememelerini rica ederiz.

iktisad

Dr. Talip Alp

HAKKI TESLİM

Aşağıda klişesini gördüğünüz bir İngiliz gazetesinden aynen tercüme ve iktibas ettiğimiz yazı, hayat ve ihtiyaçların zorlamasıyla bir ecnebi iktisad âliminin islâmî gerçekleri nasıl kabul mevkiinde kaldığını açıkça ortaya koyuyor. Hemde müslümanların garbı taklit ettikleri şu devirde asıl garblıların müslümanları taklid etmelerini onların iktisâdî sistemlerini almalarını tavsiye edecek kadar ileri gidiyor. Bu bir intak-ı hak yani hakkı teslimden başka bir şey değildir:

The Prophet and the loss, or a fair shower of the proceeds

Sir, — It is now possible for old age pensioners to buy bonds worth £500 whose purchasing power will be guaranteed by the State. The new bonds will earn no interest, but they will not be allowed to depreciate in value in spite of any amount of inflation.

At this moment, they are equivalent to ordinary bonds which are paying about 20 per cent tax free. They have been hailed as an important innovation, and they have been denounced by the building societies as a menace to the mortgage system because they are introducing indexation into the British monetary system for the first time.

No one seems to realise that we have introduced something astonishingly like the ancient Muslim system called Zakat in which units of value are defined in terms of the actual commodity which is being dealt with. For example, there is a Zakat for barley, which is the amount which can be h[...] the cupped hands o[...] collector. There [...] gold — [...]

[...] a loaf of bread costs, and the taxes will be determined accordingly. Here is ind[...] its purest [...]

[...] they usually resent [wh]at they regard as an insulting offer of charity, and this gift is often refused, except by those who are in desperate need of it.

[...] will [...] guaranteed. Someone will have found out how much [...]

The [...] of usury by [...] that a man [...] money at [...] at least as [...] does not [...] ue of his [...] serves its [...] act. The [...] wing the [...] s people [...] Western [...] by pro[...] price of his [...] of other com[...]

A thousand years ago, the Muslims dominated vast areas of the world, from Spain to the Pacific. Their system of trade and finance was used by people who spoke many languages and used many forms of currency. Trade and commerce flourished throughout the whole of this enormous area because it was possible to acquire rights to goods in one place by disposing of the same amount of the same sort of goods somewhere else. A man could dispose of corn in Spain and acquire rights to the same amount of corn anywhere else in the Muslim world.

The Muslims have always insisted that no one should be able to sell something he hadn't already bought and paid for. It was not possible to speculate in "futures" as men do in the West, without ever owning the goods. Men make fortunes in the City of London by financial transactions which would be strictly forbidden by Islamic law.

The Muslim system seems to us to have great merit. The Western world should study it and perhaps adopt it in whole or in part, if only because Europe has to buy its oil from men who have been following these traditions ever since the time of the Prophet Mohammed. It would probably be more sensible than trying to persuade the Muslims to adopt the Western system just as it seems to be collapsing in ruins. — Yours sincerely,

Lord Bowden of Chesterfield, Principal.

(Dr) S. T. S. Al-Hassani, Lecturer in the Department of Mechanical Engineering.

University of Manchester Institute of Science and Technology.

THE GUARDIAN
MANCHESTER
Thursday June 5 1975

«Efendim, artık yaşlı emeklilerin iştirâ güçleri devlet tarafından teminat altına alınan 500 sterlin kıymetinde tahvil almaları mümkündür. Bu yeni tahviller fâizli olmayacak. Amam enflasyon miktarı ne olursa olsun değerde kayba uğramalarına müsaâde edilmiyecektir.

Şu anda vergiden muaf yüzde yirmi getiren alelâde tahvillere muâdildirler. Mühim bir yenilik olarak karşılanmış bulunan bu tahviller, Britanya para sistemine indekslemeyi ilk defa sokarak ipotek sistemini tehdit ettiklerinde Emlâk Cemiyetleri tarafındn şiddetli târiz görmüşlerdir.

Bununla kıym.: birimlerini mevzuubahis bir malın bizzat kendisiyle târif edildiği zekât denilen eski İslâm sistemine şaşılacak derecede benzeyen bir şey getirdiğimizin kimse farkında değildir. Meselâ arpanın zekâtı vergi tahsildarının avucunu dolduran miktardır. Altının bir zekâtı vardır ki; mâdenin muayyen bir ağırlığı ile târif edilmiştir. Develer için bir zekât vardır, bu da muayyen bir hayvan adedi ile tarif edilmiştir.

Oruç ay'ı olan Ramazan'ın sonunda bütün müslümanlar câmilerine akın edip muhtaçların hakkını nakden öderler. Fakat vergi gelirlerinin iştirâ (satınalma) gücünün teminat altına alınması için ödedikleri meblağ her şehirde münâsip zamanda hesaplanır. Meselâ birileri bir somun ekmeğin fiyatını öğrenir ve vergi (fitre) buna göre tesbit edilir. İşte en saf ve asli şekli ile indeksleme. Ve 1400 senedir kullanılıyor.

Vergi müellefinin mâişeti için zarûrî olanın hâricinde kalan her ne olursa, her sene vergilendirilir. Meselâ yüzde 2,5 nisbetinde ve bu şekilde hesaplanıp ödenmek sûretiyle. İhtiyaç fazlası olduğu bilinmedikçe para ödendiği yerde harcanır. Aksi halde, bakiye diğer bir bölgodeki fakirlere verilir. Bunlar umûmiyetle haysiyet kırıcı bir yardım teklifi olarak telâkki ettikleri bu şeyden gücenirler. Binaenaleyh, bu hediye ekseriya reddedilir, büyük ihtiyaç içinde kıvrananlar müstesna.

Ribanın İslâm Hukuku tarafından yasaklanması bir kimsenin parasını fâiz karşılığında ödünç vermiyeceği manâsını taşır. Ama, bir şahsın verdiği borcun değerinin kaybolmayacağını, iştira gücünü muhafaza edeceğini ümid etmesi de en azından o kadar mühimdir. Birkaç ay evvel, İran Şah'ı petrolünün fiyatını diğer malların mâliyetleriyle irtibatlandırmayı teklif ederek Batı dünyasını dehşete düşürdüğü zaman milletinin eski an'anelerine uymaktaydı.

Bin sene evvel Müslümanlar, Dünya'nın geniş topraklarına hâkimdiler, İspanya'dan Pasifik'e kadar. Onların ticari ve mâli sistemleri çok muhtelif lisanlar konuşan ve değişik paralar istimâl eden milletler tarafından kullanılıyordu. Ticaret ve alış-veriş bu çok geniş topraklar boyunca gelişti, çünkü memleketin bir yerinde emtia üzerinde haklar iktisap edip bir başka yerinde aynı cins mallardan aynı miktarı elden çıkarmak mümkündür. Bir şahır İspanya'da buğday satıp İslâm Dünyasının her hangi bir yerinde aynı miktar buğdaya sahip olabilirdi.

(Devamı 11. Sahifede)

TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

TUĞRA'LI KAPI

Tuğra, bizim ruh iklimimizin, mânâmızın, düşünce, ideal, fikir ve inancımızın mührüdür. Gösteriş, debdebe, israf ve gururdan uzak bir ihtişam içinde hep *«Saray»* medeniyetini hatırlatır bize. Ruhumuz hep *«Tuğra'lı kapı»* önünde bir tarih mimarisini seyreder gibidir. Ruhumuzun elektrografisi çıkarılsa beyaz kâğıtlar üstünde bir *«Tuğra»* nın şekillendiğini görürdük.

Tuğra, sultanların mührüdür. Ürpertici bir hâkimiyetin, sözünü icrâ eden bir otoritenin imzasıdır. Tuğra'yı sâdece fâni bir beşerin «Sultanlık alâmeti» sayanlar aldanır. Zira bizim Tuğra'mız, kâinatın mutlak hâkimi ve yaratıcısı Allah-u Zül Celâl'in *«Tevhid»* boyası ve Resûl-ü Zişân'ın *«Peygamberlik»* kalemi ile çizilmiştir. Eşyâ ve hâdiselere vurulması gereken tek mühür budur. Bu hâkikate inandık. Bu hakikat için yaşıyoruz. Nefes aldığımız müddetçe bu hakikat'ın zaferi için çalışacağız. Bu hakikatın bir *«Nur şelâlesi»* gibi çağıldadığı *«İslâm»* sarayının *«Tuğra'lı kapı»* sı önündeyiz.

Bu kapı, ebediyetlere açılır. Ruhunda ebedi olan tek varlığa iştiyak ve ubûdiyet duyan gerçek mü'minlerin ve müslümanların kapısıdır, *«Tuğra'lı kapı»*...

Allah'ın ve Resûlünün bildirdiği usûl içinde düşünmeğe, düşüncemizin doğruluk ve meşruîyetini *«Kur'an»* ile ispatlamağa, bu edeb içinde düşündüğümüzü düşündürmeğe çalışıyoruz. Beşerî ihtiraslarla, aşağılık menfaatlarla, sefil arzularla kirlenmemiş bir *«Dâvâ hasreti»* içindeyiz Sultan huzuruna kabul edilmek için *«Tuğra'lı kapı»* önünde bekleşenler gibiyiz. Gönlümüzü yakan bir ideal (mefkûre) var. Bu dâvâyı, sathî heyecanlardan uzak bir ruhî heyecana sâhip, istidatlı kafalara nakşetmeğe uğraşıyoruz. İyi veya kötü, eksik veya tam bir şeyler söylemeğe, bir şeyler anlatmağa çalışıyoruz. Fikir sultanı tembelhâneye yangın verince, ya harekete geçip kurtulacağız, yahut tembelhânede yanan, kavrulan miskinler gibi öleceğiz.

«Tuğra'lı kapı» önünde yazılanlar, söylenenler boşa gitmez. Sesimiz *«Sultan sarayı»* nın tülden ince duvarlarından O, yüce makâma erişir. Arzular, dilekler, duâ'lar, niyetler orada kabul olur inşaallah. Oradan millet'e akseder. Katı gönüller yumuşar, zâlim nefs'ler islâh olur, vicdanlar titrer, ruhlar pişmanlık ateşinde kavrulur. Doğu'dan Batı'ya, Dünya'nın her köşesinde İslâm Milleti'ne revâ görülen zulümler, haksızlıklar, yanlış anlamalar, itham ve iftiralar, tasallud ve tecâvüzler nihâyete erer. Bu, İslâm fikriyatı ile insanlığın ba's-ü ba'd-el mevt'ine açılan bir kapıdır... *«Tuğra'lı kapı»* kurtuluş ümidimizin bir âbidesi gibi önümüzdedir.

Anlayan, çok şey anlıyor. İdrâk ediyor ki; Türkiye'de herşey şu süflî *«24 saatçılık»*ın ucuzcu köpüklerinden ibâret değildir. Aktüel hâdiseler içinde şâhid olunan bütün kavgalar, *«Sultan sarayı»* nın kapısı önündeki dilencilerin veya sokak çocuklarının kavgası kadar basit, sığ, gülünç ve geçersizdir.

İnanmıyoruz bu köksüz iddialara, bu *«Sahte dâvâ»* lara.

İnanmıyoruz *«Sahte kahraman»* lara!...

İnanmıyoruz *«Sahteliğe prim veren»* şu cemiyetin alkışlarına ve küfürlerine!

«Tuğra'lı kapı» nın ötelerindeki gerçek İslâm tefekkürüne dayalı, SOYLU İSLÂM AKSİYONU BİRGÜN MUTLAKA SON SÖZÜ SÖYLEYECEKTİR! İnandığımız hakikat budur. *«Gerçek dâvâ»* budur. Bu dâvâ *«Gerçek kahramanlar»* ını yetiştirecektir. O zaman *«Sahteliğe prim veren»* bu kokuşmuş cemiyet, deri değiştirir gibi yenilenecek, dirilecek, yükselecek ve *«Hakikat»* e meftûn ve meclûb bir cemiyet hüviyetine bürünecektir.

Herşeyin yazılamadığı ve söylenemediği bir karanlık çağ içindeyiz. Peşin hükümler, kanûni yasaklar, iftira ve ithamlar, hissilik ve fikirsizlik ortalığı kasıp kavuruyor. Ama biliyoruz ki; hiçbir karanlık, devamlı değildir. Her gecenin bir gündüzü vardır. Gecenin en koyu deminde karanlığa bakıp ümitsiz olmayalım. Zira saatlar tıkır tıkır mukaddes bir *«Şafak»* a doğru, ışığa, gündüze doğru işlemektedir. Nemrud'lar, Firavun'lar ve onların mânâ soyundan bütün zâlimler, zamanın akışını hiçbir devirde durduramamışlardır. Ebedî zafer, dâima alınları Allaha secdelerle *«Tuğra»* lanmış olanlarındır!.

Müstehcenlik

Son zamanlarda neşriyat sahasında ve sinemalarda müstehcenliğin ölçüsü, Afrika yamyamlarını bile hayretten donduracak bir raddeye varmış bulunmaktadır. Tabiatta cârî «amel-aksülâmel» kanunu hükmünü icrâ ederek, nihâyet bu zararlı faaliyetin önüne durulmak istenmiş ve bu maksatla müstehçen neşriyâta karşı yeni cezaî müeyyideler konulmak için harekete geçilmiştir. İçişleri ve Adâlet Bakanlıkları tarafından «müstehcen neşriyatla alâkalı olarak» müştereken hazırlanan kanun lâyıhası dolayısıyle İstanbul kaldırımlarının yosmalarıyle onların payimâl olan iffetlerini sermâye olarak kullanan patronlar, müştereken bir basın toplantısı yaparak «San'ata kelepçe vurulamaz!..» vecizesini yumurtlamışlar

Şu memlekette san'atın ne olduğunu, bu ahlâk kemiren seks tâcirlerine öğretecek bir şahıs veya müessese yok mudur?

Çağlayangil'in Amerika Gezisi

Türk Amerikan münâsebetleri son zamanda gâyet nâzik bir mâhiyet kazanmıştır Kendi millî menfaatlerinden ziyâde bütün siyâsi ve iktisâdî müesseselerine hâkim beş milyon yahudinin emrinde bulunan ve âdetâ minnacık İsrail'in devâsâ bir peyki haline gelen Amerika, Türkiye'yi rencide etmek için ne lâzımsa yapmıştır.

Ortadoğu'da İsrail'in «arz-ı mev'ud» hayaline bağlı bir hayat sahası elde edebilmesi, Türkiye'nin müstakbel inkişaflarına mâni olmaya bağlı bulunmaktadır. Zira bu bölgede onunla iktisâdî, siyâsi ve askerî bakımlardan boy ölçüşebilecek yegâne devlet Türkiye'dir. Bu bakımdan Türkiye'yi Amerika yerine Rusya ile teşrik-i mesâide bulunmaya imâle etmek, siyonistlerin belli başlı hedeflerinden biridir. Esâsen memleketimizde pek az olmayan marksistlerin de aynı arzu ve gayret peşinde bulundukları söz götürmez bir gerçektir.

Siyonizm - komünizm işbirliği Türkiye'yi müştereken bu meş'um hedefe doğru alabildiğine itmekte ve maksatlarına -çoğu kere- Amerika'yı da âlet edebilmektedirler. Bu memleketin Türkiye'ye karşı âşikâr bir sûretet ilân-ı husûmet ederek, silâh ambargosu tatbik etmesi ve sızan haberlere göre Kıbrıs mevzuunda tâviz vermeye zorlaması, komünizm-siyonizm işbirliğinin neticesinden başka birşey değildir. Ancak ne var ki, bugün Türkiye'de bu neticeyi gerçekleştirmeye müheyyâ olan Ecevit Ekibi iktidarda değildir.

Ancak kabul etmek lâzımdır ki; birbirinden oldukça farklı temâyül ve kadrolara sahip MC hükûmeti mensûbu partiler, Türk-Amerikan münâsebetlerinde ciddî bir imtihanın arifesinde bulunmaktadırlar. Gerçekten ötedenberi masonluğu öne sürülmüş bulunan bir başbakan ve, bir hariciye vekilinin komünizm-siyonizm işbirliğinin tuzaklarına düşmeyi önleyecek bir basîret gösterip gösteremiyecekleri son derecede hassas bir mes'eledir. Bu itibarla Türk Milleti'nin Çağlayangil'in Amerika seyahatini büyük bir dikkat ve alâka ile tâkib etmekte olduğu şüphesizdir.

Amerika'nın Türkiye'ye Kıbrıs mevzuunda bir tâviz için baskı yapacağını tahmin etmek, elbette ki; kehânet değildir. Üsler ve diğer mevzuularda da Amerika'nın niyet ve arzuları çoktan belli olmuştur. Merakla beklenen husus, Türkiye Hariciye Vekili'nin bu niyet ve arzulara ne ölçüde karşı koyabileceği ve şâyet bir takım tâvizlere meyledilirse bunlara hükûmet içinde kimlerin ve nasıl mâni olabileceğidir. Araplar'ın mâruf bir sözleri vardır: «Ellevletü hublâ» Yani geceler gebedir, bakalım ne doğuracak!...

Mahut 163. Madde

CHP iktidârının 1950 yılına tekaddüm eden son günlerinde millete hediyelerinden (!) biri de mâhud 163. maddedir. O devrin Başbakanı Şemseddin Günaltay, Meclis kürsüsünden «camiin dışında olmak şartıyle Allah'dan kork demenin bile bu maddeye nazaran suç teşkil ettiğini» teyid etmiştir. Ancak kendisinin de «çok ağır müeyyideler ihtivâ eylediğini kabul buyurduğu bu maddenin, tatbik edilmiyeceği ancak irticaa karşı hükûmetin böyle bir silâhla mücehhez bulunması gerektiği» alenen ifâde edilmiş olmasına rağmen bu maddenin o günden beri devam edegelen tatbikâtı malûmdur. Halbuki Şemseddin Günaltay'ın sâfiyâne bir sûrette itiraf eylediği bu gerçek onun ifâdesindekinden de daha ağırdır. Mes'elenin bu yönünü bir kenara bırakıyoruz.

Geçen pazartesi günü İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Krimonoloji Enstitüsü tarafından düzenlenen «Türk Ceza Kanununun 50. Yılı ve Geleceği» adındaki sempozyumda konuşan dinamik ve genç Adâlet Bakanımız İsmail Müftüoğlu «fikir ve düşünce suçu kabul etmediğini fikirlerin, fikir plânında kaldıkları müddetçe suç teşkil etmiyeceklerini ve bu ölçüyle mâhud 163. maddenin yeniden ele alınacağını» söylemesi mahzun mü'min gönüllerine su serpmiştir. Kendisini tebrik eder bu arzularının gerçekleşmesinde Allah'ın yardım ve himâyesine mazhar olmasını dileriz.

Irak Türkleri

Kerkük'ten husûsî sûrette gazetemize bildirildiğine nazaran, Irak Türkleri son günlerde büyük bir maddi ve manevî sıkıntı içinde bulunmaktadırlar. Baascı yani İslâmiyet'ten evvelki Araplığı diriltmek gâyesini güden sol bir iktidârın idâresi altında bulunan Irak Türklerinin aynen Batı Trakya Türkleri gibi yıllardan beri büyük sıkıntılar içinde bulundukları artık herkesin malûmudur.

Yakın tarihimizin sahte kahramanlarınca «Misak-ı Millî»'ye dâhil olduğu halde kurtarılamayan bizim eski «Musul vilâyetimiz»in Türk sekenesi üzerindeki bu baskılar, sebepsiz değildir. Iraklılar ancak İngilizler'in destek ve himâyesi sâyesinde anavatanımızdan koparabildikleri bu arazi parçasının, yeniden asli sahibine avdet etmesinden dâimâ endişe edegelmişlerdir. Zira, burada, Türk ahâlinin ekseriyet teşkil ettiği, gizlenilmez bir gerçektir. Irak kodamanlarının Avrupa'nın sefâhet merkezlerinde su gibi harcadıkları servetin kaynağı olan petrol, bu bölgededir. Baasçı idârenin Irak Türkleri üzerindeki siyâsi ve idâri terörünün temelinde, bu petrol yatmaktadır. Zira daimâ kendi hakkı olmadığını müdrik bulunduğu bu değerli cevheri Türkiyeye kaptırmaktan korkmaktadır. Türkiye ise, Irak Türkleri'ne revâ görülen baskıyı, Musul petrolleri üzerindeki hakkını davâ etmeye vesile kılacak yerde bu ırkdaş ve dindaşlarının mâruz kaldığı sıkıntıları görmemezlikten gelerek Irak'ı gücendirmemeye ve bu sûretle ondan ucuz fiyatla veya kredi ile petrol almaya çalışmaktadır. Kendi öz malını, ehven şartlarla ve fakat mutlaka bedeli mukâbilinde elde edebilmek için oradaki mezâlime yıllardan beri seyirci kalmak, artık çoktan modası geçmiş bulunan «Yurtta sulh cihanda sulh» prensipinin bir icâbı mıdır? Evet yurtta sulh cihanda sulh... Ama her nedense bu fersûde prensip dâimâ Türkiye'nin çeşitli zillet ve fedâkârlıklara katlanmasıyla yürüyebilmektedir.

Müslüman Olan Amerika'lı Çavuş

İzmir'de müttefik Kara Kuvvetleri Kumandanlığı karargâhında vazifeli bulunan Amerikalı Çavuş Bill Brawn ile eşi Christine müslüman olmuşlardır. Memleketimizde bulunduğu müddet içinde İslâmiyeti tetkik eden bu zenci asıllı Amerikalılar, İzmir Müftülüğü'nde yapılan sâde bir merâsimle müslümanlıklarını tescil ettirmişlerdir. Aynı zamanda sünnet de olan Bill Brawn bir çok ihtidâ hareketlerinde olduğu gibi evlenmek ve sâir şahsî sebeplerle din değiştirmiş değildir. Muhtedi ve muhtediye bu yeni din kardeşlerimizi tebrik eder ve içinde bulundukları câmiada öncü olmalarını dileriz.

Sosyalist Enternasyonali'nin Husûsî Zirve Toplantısı

CHP'nin katılma temâyüllerini açığa vurmasından sonra, memleketin kaderini alâkalandırması bakımından toplantıları efkârı umûmiye tarafından dikkatle takib edilen Sosyalist Enternasyonal'i geçen hafta Portekiz'in Porto şehrinde yaptığı husûsi bir zirve toplantısı ile dikkatleri üzerinde topladı. Portekiz'de böyle husûsi bir zirve tolapntısına lüzûm görülmesinin sebebi hiç şüphesiz, 25 Nisanda Portekiz'de yapılacak umûmî seçimler bakımından Portekiz Sosyalist Partisi'ne ve onun lideri Soares'e sporcu tâbiriyle moral vermekti. Çünkü, ne olursa olsun, ordunun idâreyi sivilleştirme kararı hangi safhasında bulunursa bulunsun, seçim sonunda ortalığın karışacağı düşünüldüğü takdirde, Sosyalist Partisi lideri Soares'e, PKP ile, yânî Portekiz Partisiyle birleşmesi yolunda telkinlerde bulunulması mümkündü Soares'in böyle bir koalisyona itiraz ettiği takdirde, kendisine Fransız Sosyalist-Komünist partileri koalisyonu model olarak gösterilebilirdi. Bu örneğin bertaraf edilebilmesi, için, Fransız Sosyalist Partisi lideri Mitterrand'ın husûsi zirve toplantısında isbat-ı vücud etmesine bilhassa itinâ gösterilmişti.

Portekiz'in Porto şehrindeki Sosyalist Enternasyonali Hususi Zirve Toplantısı üç gün devam ettikten sonra Başkan Willy Brandt'ın okuduğu kapanış beyannâmesiyle sona erdi.

Toplantıda yapılan konuşmalar, bilhassa Mitterrand'ın sözleriyle, Portekiz Sosyalist Partisi'ne komünistler'in birleşmesi yolunda yapılabilecek telkinlere karşı yeterli lâfzi tedbirler alındığından Enternasyonal'in husûsî zirve toplantısı, tertipleyiciler bakımından muvaffakiyetle neticelenmiş sayılabilir. Sosyalist Enternasyonali, şüphesiz ki, 25 nisan umûmi seçimlerinde komünistlerle birleşilmesi yolunda sosyalistlere yapılabilecek telkinlere karşı tedbirler almakta hayati bir ehemmiyet görmüş olabilir. Çünkü, bilhassa komünistlerle işbirliği yapılarak kazanılan umûmi seçimlerde, komünistlerin önce verdikleri söze bağlı kalmadıkları ve idarenin can damarlarına el atmak istedikleri şimdiye kadar fazlasiyle görülen ve sosyalistlerin ağızlarını yakan hâdiselerdendir.

Bu arada, Portekiz'de demokrasinin kurulması yolunda komünist partisinin lehine olan güçlüklerin iktisadi sahaya âidiyeti söylenebilir. Bu güçlükler olduğu gibi kaldığı müddetçe, son zamanlarda ne kadar kuvvetlenmiş olursa olsun, Portekiz Sosyalist Partisinin reylerin ekseriyetini alarak tek başına iktidara gelebileceği söylenemez. Zirveye katılanlar da bu husus üzerinde durarak, Avrupa iktisâdi Topluluğu, ve Avrupa Konseyi'nin Portekiz'e yardım etmeleri için gayret sarfedeceklerini belirtmişlerdir. Fakat, buna karşılık, bu yardımın, yapılsa bile, Portekiz'de seçimlere tesir edebilecek bir seviyeye getirilemeyeceği muhakkaktır. Çünkü, seçimlere bir ay kadar bir zaman kalmıştır. Bununla beraber, seçimlerde birbirleriyle kıran kırana kapışacak olan Sosyalistlerle komünistlerin birbirlerinin oylarını hiç değilse büyük bir kısmında bölmeleri ve bundan da Halkçı Demokratların geniş ölçüde faydalanmaları beklenebilir. İşte bizim mâhudların akıl hocaları... Onlarda CHP gibi birbirleriyle uğraşmanın keşmekeşliği içinde çırpınmaktadır.

Unutkanlık mı?

Pazartesi günkü gazeteler, «yaz saati tatbikatı» dolayısıyle MSP lideri Erbakan'a bol bol hücum etmek fırsatını buldular. Güyâ Erbakan imzalamayı unuttuğundan gecikmiş ve âni bir sûrette tatbik mevkiine konulduğu için, birçok karışıklıklara sebep olmuş. Bâbıâli'nin sâdece trajları büyük fakat ele aldıkları mes'eleler ve dâvâları küçük olan çeşitli gazetelerinin «ileri saat uygulaması» dedikleri, hakikatte ise ileri değil CHP modeli geri bir zihniyeti aksettiren şu yaz saati mes'elesinde Erbakan'ın, unutkanlıkla değil irâde ile hareket etmiş bulunduğunu pek âlâ biliyorlardı. Fakat bunu söylemek işlerine gelmezdi. Zira namaz kılan memurların- hiç olmazsa Cuma'ya- vaktinde gitmelerini engellemekten başka bir maksada bağlı olmayan bu yaz saati tatbikâtını, Erbakan'ın kasden geciktirdiğini ve engellemeye çalıştığını söyleseler, onun halk nezdinde- daha fazla -itibar kazanmasına sebep olacaklardı. Bunu bilhassa tahrif ederek bir gaflet ve ihmâlkârlık eseri gibi göstermeye çalışmaları bu sözüm ona itibarlı gazetelerin haberlerine ne ölçüde itibar edilebileceğini gösteren tipik bir misaldir.

GÂVUR OĞLU GÂVURLAR!

ABDURRAHMAN ŞEREF LÂÇ

Risâletin beşinci yılı.

Azgın gâvurların müslümanlara eziyyeti, son haddine ulaşmıştır.

Peygamberimiz; Efendimiz; müslümanlara ilk hicret müsaâdesini veriyor.

Bu ilk muhâcirler onbeş kişi. Onbiri erkek, dördü kadın; gizlice; Habeşistan'â gidecekler.

Gâvurlar duymadan, gizlice Mekke'den çıkıp gidiyorlar.

Bu gidişi; sonradan haber alan gâvurlar, kuduruyor. Daha evvel haberleri olsaymış; bırakmayacaklarmış, zamanında öğrenip te arkalarından koşarak onları yakalayabilselermiş, hepsini öldüreceklermiş. Fırsatı kaçırdıklarına pek üzülüyorlar!

★

Aradan iki ay geçmiştir, Efendimiz; gâvurlarla bir sulh yapıyor; Mekke gâvurları, ellerini müslümanların yakasından çekiyorlar. Bunu duyan Habeşistan'daki o ilk muhâcir müslümanlar, yurd hasretini dindirmek için; hemen; Mekke'ye dönmiye karar veriyorlar.

Ama, gâvurun sözüne güven olmaz; onlar yolda iken; gâvurlar; Mekke'de sulhu bozmuş, müslümanlara yeniden ezâ ve cefâ etmeye başlamışlardır.

Muhâcir müslümanlar, Mekke'ye dönünce; bu hâli öğreniyorlar ve döndüklerine pişman oluyorlar. Tek çâreleri, birer eski dost veya akraba gâvurun himâyesi altına girmek.

Öyle oluyor. Diyar-ı küfürde, çoğu zaman tutulacak başka yol kalmaz.

Allah, (c.c.) müslümanı korumaya; bazen gâvurları da memur eder.

Yine öyle oluyor: Şimdi, hicretten tekrar Mekke'ye dönmüş bulunan bu onbeş müslümanın ondördünü, birer koca gâvur; korumaya memurdur.

Onbeşinci müslüman İbn-i Mes'ud; bu himâyenin dışındadır. O her şeyi göze alıyor:

«— Buna; benim gönlüm râzı olmuyor!» diyor ve yine gizlice Habeşistan'ın yolunu tutuyor.

Evet; hicret kolay değildir. Vatanını; evini; ananı; babanı; karını; çocuğunu; ocağını; sıcak yuvanı; bırakacaksın; huyunu suyunu; havasını; anasını; babasını bilmediğin elin diyarına göç edeceksin? Elbette zor iş! Ama; kalbi; İslâm vecdi ile dolu müslümana hiç te zor gelmez. Alır başını; tutar hicretin yolunu. İbn-i Mesud da öyle yapıyor.

★

Diğer taraftan; ondörtlerden Osman İbn-i Maz'un'un gözüne uyku girmiyor. Akrabası; koca gâvur Velid İbn-i Mugire'nin himâyesini talep etmiş olmaktan pek muztariptir; mütemâdiyen:

«— Ben ne ettim de bu gâvura sığındım!» diyor.

Evet ama; şimdi kuvvet gâvurda; ondan istifade edeceksin; elinden başka bir şey gelmiyor ki... Sen aslında mâzursun. Diğer onüç müslüman da öyle. Öyle ama; Osman'ın imân letâfeti; ne mâzeret ne de zarûret kabul ediyor. Bu da; bir başka islâmî hâl. Buna kimse karışamaz; bizzat Osman bile!

Ve öyle oluyor.

Osman; sabaha kadar başını secdeden kaldırmadan ağlıyor; sonra koşuyor; hâmisi Velid'i yakalıyor; bir büyük islâmî heybetle gözlerini; onun gözlerine dikiyor ve haykırıyor:

«— Çek elini benden!»

Koca gâvur hayretle soruyor:

«— Ne oldu kardeşimin oğlu? Biri mi seni incitti?»

«— Allah'ın himâyesi dururken; bir gâvurun himâyesine girmek beni incitti.»

Gâvurun karşısında «Allah» dedin mi; onun rengi solar. Velid'in de benzi sararıyor; hiç konuşmadan Osman'ı elinden tutuyor; onu; Mekke gâvurlarının topluca bulundukları Kâbe damının altına götürüyor:

«— Şâhiid olun!» diyor; ben bu müslüman Osman'ı; himâyemden çıkardım; çünki bu; bizden bıkmış!»

Gâvurlara; Allah fırsat vermesin! Müslüman Osman'ın himâyesiz kaldığını gören bir başka Osman; bir gâvur Osman; Osman İbn-i Abdülmugire; müslüman Osman'ın suratına; hemen oracıkta; o koca gâvurların içinde; tam bir gâvur hıncı ile; müdhiş bir tokat indiriyor.

Bütün gâvurlar; keyifli; keyifli gülüyorlar!

Gâvur Velid:

«— Nasıl; benim himâyemden çıkarmısın?»; diyor.

Sâkin ve sabırlı müslüman Osman; kılı kıpırdamadan cevap veriyor:

«— Allah'ın tokatını yiyip; yerin dibine geçeceğiniz günü görüyorum; gâvur oğlu gâvurlar!»

«— Kah kah kah kaaaaaah»

★

Gülerler.

Kahrola kahrola ağlayıp; patlayacakları; sonra yerin dibine geçecekleri o güne kadar; gâvurlar hep böyle gülerler.

O gün?

Müslüman Osmanlar; Allah bilir ama; o gün yine pek yakınlaştı gibi geliyor bâna. Size de; herhalde; öyle geliyordur.

başyazı

İSLÂM ve SİYÂSET

— 3 —

İslâm'da hâkimiyet, kayıtsız ve şartsız Allah'a mahsustur. Kur'an-ı Kerim'de bu rakip kabul etmez hükümranlığı ilân eden pek çok âyet-i celîle mevcuttur. İslâm'da gâye, Hakkın emir ve irâdesini gerçekleştirmek ve yürütmekten ibârettir. Bunu temin için de kendini kabul ettirmiş bir sulta (otorite) lâzımdır. İşte bu ihtiyaç, devleti zarûrî kılar.

Cemiyeti, alâmerâtibihim (hiyerarşik bir sûrette) taazzuv etmiş bir emir ve nehiy makenizması nizam ve intizama sokar. Bundan mahrûmiyet yani anarşi *«Fitne katilden beterdir.»* meâlindeki âyet-i kerime ile reddolunmuştur. Çünkü İslâm'da aslolan sulh, sükûn, nizâm ve adâlettir. Bunlar, ancak gerçek bir devletin varlığıyla kâimdir. Bu sebepledir ki; insanlara Allah ve Resûlü'ne itaatin hemen arkasından *«ululemr»* e itaat emredilmiştir.

İslâm, devlete hikmet-i vücûdu mefkûre (ideoloji) olan bir siyâsi vâkıa nazarı ile bakar. Bu sebeple, insanlar inananlar (mü'minler ve inanmayanlar (kâfirler) olmak üzere ikiye taksim olunur. İnanmayanlar, aralarındaki çeşitli farklılıklar nazarı itibâra alınmaksızın bir ve beraber telâkki edilir. Buna mukâbil inananlar da, tek bir ümmet (millet) teşkil ederler. Hattâ aynı siyâsî câmia içinde bulunmasalar bile, İslâm nazarında tek bir ümmet (millet) sayılırlar.

İslâm'da devleti sevk ve idâre edenlerin kullandıkları sulta (otorite) nın menşei ilâhîdir. Kadîm İslâm müellifleri, bu otoritenin ilâhî vahye mazhar olan peygamberler vasıtasıyle teselsül edip gelen bir vekâlet olduğu hususunda müttefiktirler. Şu hâle nazaran Dünya ve Ahiretin yegâne hükümrânı (sultanı) olduğu kabul edilen Allah, sultasını (otoritesini) insanlara emânet etmiştir. Devl[illegible] idâre edenler, bu iktidârı onun emrettiği şekilde kullanmaya mecburdurlar. Yani İslâm'da devlet, tam manasıyle bir *«hukuk devleti»* dir. Çünkü hukukun üstünlüğü mutlak bir sûrette ve herşeyden evvel kabul edilmiştir. Ayrıca, idâre edenlerin tatbik edecekleri hukuk kâideleri kendi irâdelerinin bir mahsûlü de değildir. Tatbikatta onların irâdeleri ilâhî kâidelere uygun bir sûrette izhar edilmedikçe, hiçbir hüküm ifâde etmez. Bunun devirlere göre çeşitli kontrol mekanizmaları da kurulmuş ve işletilmiştir.

Siyâsî sultanın başı, devlet reisidir. Amme iktidârını kullanan diğer kimselerin hareketleri onun adınadır. Bu bakımdan ilâhî irâdenin insanlar arasında kuvveden fiile çıkması keyfiyeti, evveliyetle devlet reisine havâle edilmiş demektir.

İslâm'da *«dinî»* ve *«siyasî»* gerçekler bir bütündür. Garp'ta olduğu gibi, *«rûhanî»* ve *«cismanî»* veya *«dünyevî»* ve *«uhrevî»* tefrikine yer verilmemiştir. Zira İslâm, insanla alâkalı bütün vâkıaları bir ve beraber mütâlea eder. Dünya ve Ukbâyı aralarında bir kopukluk olmadan birbirinin devamı hâlinde benimseyip tanzim etmek ister. Beşerin saadetini, *«saadet-i dâreyn»* yani iki âlemin saâdeti olarak tekeffül ve gâye ittihaz etmiştir. İşte bu sebepledir ki; İslâmî devlette siyasî iktidârın başı olan zat, aynı zamanda dinî iktidârın da başı addolunur.

İşte İslâm'da devlet ve siyâsete müteallik nazarî esaslar kısaca bunlardır. Her devri anlamakta ve değerlendirmekte bir mü'mine gerekli rehberliği yapmaya kâfi olan bu esaslar, zaman ve zemin değiştikçe eskimiyen mihenk taşlarıdır.

Kadir Mısıroğlu

Sebil

TAHLİL

Kemalist İnkılâbın

XIII

Kadir Mısıroğlu

Kemalist İnkılâbın Fârikaları

1 — LÂDİNÎLİK

— 7 —

Esâsen çocukların ana ve babaları üzerinde üç mevzuda hakları vardır ki; bunlardan birisi de kendilerine güzel isim takılmasıdır. Güzel isimden maksad nebilerin veya onların hanımlarının, kızlarının, annelerinin veyahutta onların yolunda giden büyüklerin isimleridir. Zira herkes taşıdığı isim dolayısıyle o ismin sahibi olan büyük zâtın şefaatıne nâil olacaktır. Bu, islâmi bir esastır. İşte isimlerin İslâm'ı benimsedikçe daha fazla bağlanılan din büyüklerinin isimleriyle tebdil olunması bu sâikledir. Fakat Cumhuriyetle birlikte İslâm'dan yüz çevirildiği içindir ki; halkın itibar ve iltifatının bu ölçüye mugâyir olarak lâdinî isimlere kasden ve zorla tercih edildiği ve bu hususta zoraki bir moda ihdas edildiği görülmektedir. Eski Ahmedlerin, Mehmedlerin, Ayşelerin yerini Oyalar; Kayalar, Temeller; Demirler; Özdemirler; Türkler Öztürkler ilh... almıştır.

Hattâ bu kadarla da kalınmayarak tarihi akış içinde İslâm düşmanlığı ile iştihâr etmiş bulunan kimselerin isimlerine revaç kazandırılmıştır. «Cengiz» ve «Hulâgû» adları gibi. Bilâhare Kemalist inkılâbların yine bu «lâdinîlik» vasfı dolayısıyle tâkip edilen «tarih telâkkisi» izah edilirken anlatılacağı üzere bu isimler kasden Moğollardan alınmıştır. Moğollar, İslâm Medeniyeti'ni defaatle çiğneyip geçmiş, barbar bir kavimdirler. İslâm düşmanlığında haçlılardan daha ileriye gitmiş ve onlardan çok daha fazla zararlı olmuşlardır. Bunlar Cumhuriyet tarihinin ilk yıllarında körpe dimağlara «Türk» olarak tanıtılmışlardı. Halbuki aslen «Mongoloid» yani sarı ırktan bir kavim olan Moğollarla Türkler arasında hiç bir kan bağı mevcud değildir. Onları İslâm'a düşman olmalarından ve İslâm Dünyası'nı harâbiye çevirmiş bulunmalarından dolayı benimseyen yeni devrin bu telâkkisinin müsbet tarı önünde tutulacak hiç bir tarafı yoktur. Bu bahse ileride tekrar ve tafsilâtiyle avdet edilecektir. Burada belirtmek istediğimiz husus şudur ki; Kemalist inkılâbların dinin tesirini içtimâî hayatın en küçük cüz'ünde bile izâle etmek istemesi, müdâ alesini fertlerin isimlerine kadar vardırmasını intâc eylemiştir. Hülâsa bu moda ve tatbikat dahi «dine karşı olan bir t tum»un eseridir.

f) Şapka Kanunu da bu tatbikat cümlesindendir. Filhakika fesin, dinle bir alâkası yoktur. Fakat kaldırılan sâdece fes olmadığı gibi, onun yerine getirilen şapkanın da tersinden bir alâka ile dine taalluk eden bir veçhesi vardır. Şöyle ki: Bu serpuşun ihtivâ eylediği «siper-i şems» bir kere secdeye mânidir. Sâniyen Hristiyanlık Âlemi için bir sembol mâhiyetindedir. Kendileri bunu haç gibi inanışlarının tabiî bir alâmeti saymaktadırlar. Gerçi bu inkılâb Hristiyan Batı âlemine benzemek kasdının eseri olarak Kemalist inkılâbların «şekilcilik» ve «taklitçilik» fasıllarında incelenecektir. Fakat burada da bunun, dinin te'sirlerini izâle etmek maksadıyle kabul edilmiş bulunduğunu belirtmek istiyoruz. Zira bu inkılâbla, fesden farklı olarak tamâmen dinî bir mâhiyeti hâiz bulunan «sarık» da kaldırılmış ve yasaklanmıştır.

Müslüman din adamı, kendisinin bir nevi üniforması olan sarığı ve lâtası ile sokağa çıkmaktan men edilmiştir. Hristiyan din adamları dinî kisveleriyle her yere girip çıkabildikleri halde, Türkiyemizde bu hak

ملیت

نسخه‌سی ۵ غروشدر

استانبول تورکیه‌ده ایلك هیكلك ركزی شرفنی آلدی

بك پارلاق اولمه، شهر امینمز محی الدین بك هیجانلی بر نطق

رسم كشاد: ایراد ایده‌رك استانبولك بیوك غازی حقنده‌كی درین

مربوطیتنی بر دفعه داها اظهار و تأیید ایتمشدر

رئیس جمهورمز بیوك غازینك هیكلی رسم كشادی متعاقب

Temel atma merâsimi değil, heykel dikme merâsimi... Sarayburnu'na dikilen heykel dolayısıyla «Milliyet Gazetesi» nin manşet yaptığı haber: «Istanbul Türkiyede ilk heykelin rekzi şerefini aldı!.»

sâdece Diyanet İşleri Reisi'ne tanınmıştır. Bu da üzerine parmak basılacak bir garâbettir. Sanki Diyânet İşleri Reisi dini temsil ediyor ve dinî vazife görüyor da, diğerleri dinî temsil etmiyor ve dinî vazife görmüyorlar! İhtimal ki; ecnebilere karşı müslüman din âlimlerinin de dinî kisve taşıyabildiklerine misâl olabilsin ve bir nevi yemine kolay gelsin diye Diyânet İşleri Reisi tek olarak bu kanundan istisnâ kılınmıştır.

Şapka vesilesiyle İslâm ve Hristiyan âlemleri arasındaki mânevi ve derin bir farkı belirtmek istiyoruz:

Mü'min huzurlu insandır. Hareketleri yumuşak, gönlü rahattır. Hristiyan ise rûhunun müştak bulunduğu hakkı, onun gerçeğine uygun bir sûrette tanıyamamanın ızdırabı ve sıkıntısı içindedir. Hristiyanların müşterek bütün eserlerine bu sıkıntıyı remzeden bir uslûp hâkimdir. Mimârilerinde kırık çizgiler, yazılarında uzaktan bakıldığında âdetâ kalb radyografisini andıran dik iniş ve çıkışlar, mûsikilerinde âni yükseliş ve sukutlar hâkimdir. Müslümanların ise mûsikileri perde perde inip çıkan yumuşak teganniler hâlindedir. Yazılarında tenevvü vardır. Mimârilerine kavisler hâkimdir. Kısacası bu iki âlem birbirinin tamâmen aksinedir. Bu mutlak zıdlık; onların ruh ve şahsiyyetlerini aksettiren her şeylerinde tezâhür eder. Meselâ mü'minlerin evleri, elbiseleri; ve bütün eşyaları bol; geniş ve cömert bir rûhun icâbını ifâde ederken, hristiyanların evleri ve elbiseleri dar, sıkıcı, kasvetlidir.

Bu mugâyeret Müslüman ve Hristiyan âlemlerinin serpuşlarında daha bârizdir. Bütün hristiyan anâsır, serpuşlarında ufuklarını örten bir «siper-i şemsi» i müttefikan kullânırlarken, müslümanlar - hatta dinen emredilmemiş bulunan örtü şekillerinde bile - alınlarını açık tutarlar. Bu bir müşterek telkinin eseri olmayıp onların sonsuzluk tarafından remzedilen Cenâb-ı Hakk'a dönük olan gönüllerinin tabiî bir tecellisinden ibârettir. Aksâ-yı Şark'tan Orta Avrupa ovalarına, Sibirya'dan Merkezî Afrika çöllerine kadar değişik iklimlerde yaşayan müslüman anasırın hiç biri - üzerlerinde bir cebir vâki' olmadıkça - alınlarını ve dolayısıyle ufuklarını örten bir serpuş kullanmamışlardır ve kullanmazlar. Kızgın Arabistan çöllerinde bile enselerini örterlerken alınlarını açık tutarlar.

Felsefî bir nokta-i nazardan ta'mik edildiği takdirde, bu davranışın tamamen psikolojik bir mesnedi olduğu muhakkaktır. Sıkılan ve ferahlamak isteyen bir insan, eliyle saçlarını geri iterek alnını saçlarından bile açmak insiyaki gösterir. Hristiyan Avrupalının rûhunun derinliklerini dolduran sıkıntı en bâriz ve mânidar bir sûrette onun serpuşuna aksetmiştir.

Türk Milleti kaderine yüz yıldan beri hükmetmeye başlayan Batılılaşma taraftarlarının te'sir ve zorlamasıyle, gerçek bir mü'minin huzur dolu hâlet-i rûhiyesini aksettiren davranışlardan uzaklaşarak, Hristiyanların sıkıntıyı remzeden ve onun tecellisine ma'kes olan eser ve hareketlerini örnek almaya başlamıştır. Çünkü Batılılaşma hareketleri onun da rûhunu bir hristiyan Batılı tip gibi karartmış ve sıkıntıyla doldurmaya başlamıştır. Bugünkü bir gencin, daracık elbiselerini faraza Fâtih devrinin bir delikanlısına giydirmeye kalkar veya onu bugünkü gençlerimizin içinde doğup büyüdüğü apartıman dâirelerine sokabilmek mümkün olsaydi, hiç şüphesiz o genç kendisini hapse atılmış kadar muzdarip addederdi. Eğer bugünkü hayat uslûbumuz, mü'min olduğumuz halde bize tahammül edilmez bir ezâ ve bize dehşetli bir elem ve sıkıntı irâs etmiyorsa, bu iman vecdinden büyük ölçüde fireler vermiş bulunmamızdan başka bir şeyle kabil-i izah değildir. Şurası muhakkaktır ki; gerçekten ve yeniden «Dahilek ya Rasûlallah!» sayhasıyle müslüman olabilsek, bu hayat ve onun uslûbu bize tahammül edilmez bir ezâ ve cefâ verecektir! Mikroba yavaş yavaş alışan bir bünye gibi küfrün bütün tezâhürlerine karşı âdetâ bir muâfiyet kazanmakta olduğumuzu - maâlesef - hakkıyle farkında değiliz.

Bu serpuş dolayısıyle söylenecek bir diğer söz de, Türk Milleti'nin cihanda hiç bir milletle mukâyese edilemiyecek derecede zengin bir serpuş medeniyetine sahip bulunduğu hususudur. Gerçekten Osmanlı Devleti'nde serpuşlar, meslekleri ve hattâ bazan da rütbeleri bile tefrike medâr olabilecek derecede bir çeşitlilik arzeder. Müslümanlar hristiyanlar gibi zihinleri maddi icab ve ihtiyaçlara hapsedilmiş, hayalsiz, materyalistler değildir ki; başlarını örtmek için bir tek çeşit serpuşla iktifa etsinler. Onların, kadın ve erkek serpuşu olarak, renkten şekle kadar hiç bir Garplının tasavvur dahi edemiyeceği nâmütenâhi ve birbirinden güzel serpuşları vardı. Şeyhülislâm'ın, Sadrıazam'ın, Vezir'in, Kâtib'in, Yeniçeri'nin; Yeniçeri Ağası'nın, Levend'in ilh... ayrı ayrı ve birbirinden güzel serpuşları vardı. Bugün ancak mezar taşlarında müşâhede edebildiğimiz bu tenevvü, o asiller asili inceler incesi iffet ve ismet timsâli müslüman Türk kadınları için de vâriddi.

anatomisi

Hristiyan Batı âlemiyle İslâm Dünyası arasındaki temel psikolojik yapı farkına bağlı olarak ortaya çıkan bu davranış farklılıkları milletimizin Garb'a itilmesiyle her gün biraz daha azalmaktadır. Fakat halkın her şeye rağmen - asgarî seviyede de olsa - muhafaza edebildiği îmanı vecdi, Garb'ın bütün usûl ve esaslarını - belli ölçülerde - yadırgayıp reddetmesine müncer olmakta ve tatbikat ancak cebir altında yürütülebilmektedir. Zira bu iki âlem arasındaki derûnî ve rûhî fark o ölçüde derindir ki; müslümanla hristiyan arasındaki bu mugâyeret onların sekir halinde son nefeslerini verirken dahi insiyâkî bir sûrette ortaya çıkmaktadır. Gerçekten harb görmüş olanlar gâyet iyi bilirler ki; müslüman şehidler bilittifak arka üstü düşüp can verirlerken hristiyanlar yüzükoyun ölürler.

(Devamı Var)

TESBÎT

Sâdık Özarslan

KENDİMİZE DÖNELİM...

Nice zamandanberi bunun mücâdelesi yapılıyor... Kendimize dönmenin, şahsiyetimizi bilmenin mücâdelesi! Bizi biz yapan değerlere kavuşmanın mücâdelesi yapılıyor... Kendimizden kaçma akılsızlığına artık bir son verme ve kendimize gelme zamanı çoktan gelmiş, hatta geçmektedir. Fakat hâlâ ısrar ediliyor ve hâlâ bir takım kimseler, benliğimize dönmemek için direniyorlar... Netice malûm!... Gençlerimiz elden gidiyor; nesiller kuşaklaşıp başkalariyle kucaklaşıyor. Şeb-i ârusların isimleri ve cisimleri bile değişik.

Gâliba kendimizden korkuyor, korktuğumuz için kaçıyoruz. Bu görülmüş şey değil!... Hiçbir millet kendisinden kaçmaz. Hiçbir milletin gençliği, benliğini inkâr etmez. Meselâ bir Japon genci, kendinden uzaklaştığını hissedince harakiri yapar ve canına kıyar!... Bizdekiler ise bizim canlarımıza kıyıyorlar. Gerçekten ortada bir kıyım var: Kendisini bilmeyen, şahsiyetinden haberdâr edilmeyen genç; kendisine kıyıyor, memleketine kıyıyor, âile ocağına ve vatanına kıyıyor... Bu kıyım ve bizden olan herşeye kıyım hareketi, benliğimizden kaçmanın, kendimizi tanımamanın eseridir.

Mes'eleyi daha iyi anlamak için gazetelere ve dergilere bakınız... Roman ve hikâyelerinin ekseriyeti yabancı menşeli. Bunlar, okuyanları bizden yapmaz; bizden uzaklaştırır. Şu TRT. ye dikkat ediniz... Piyesleri ve tiyatro eserleri hemen hemen hep yabancı!... İnsan, radyoyu açmaya çekiniyor. Çünkü karşımıza devamlı olarak yabancılar çıkıyor, yabancı fikirler çıkarılıyor. Yabancılar, bizim malımızla bize kendi propagandalarını yapıyorlar... Bizim vasıtalarımızdan istifâde ile bize kendilerini anlatıyorlar; hayat görüşlerini ve ahlâk anlayışlarını veriyorlar. Adamlar, fırsat bulmuşlar; hazırlanan imkânlardan istifâde etmesini biliyorlar... Belki onların da haberleri yoktur propagandalarının yapıldığından... Lâkin kraldan fazla kral kesilenler var ya; işte onlar başımıza iş açıyorlar. Ve bize, istikbâlimize yazık oluyor doğrusu. Bizim, bizi anlatacak bir tiyatro eserimiz yok mudur? Bir piyesimiz yok mudur? Okunacak romanımız, anlatılacak hikâyemiz yok mudur? Eloğlunun öyküleriyle (!...) niçin uyutuyoruz kendimizi? TRT., sevişme ve öpüşmelerin, ilân-ı aşkta bulunmaların öğretilme yeri midir? Ricâ ederiz; artık dursun bu cereyan!... Kapılarımızı, kavurucu rüzgârlara sıkı-sıkı kapatalım, cereyana kapılmayalım.

Bundan birkaç sene evvel, bir müesseseye dâvette bulunarak hazırladığımız yerde halkımızı ziraat hususunda aydınlatmasını istemiştik... Kabûl ettiler ve bir de filim getirdiler... İyi birşeydir düşüncesiyle memnûn olduk. Fakat filmi seyrederken de mahzûn olduk ve yerin dibine battık. Getirip getirmeyeceğimize bin pişmân olduk!... Filimde ne gösteriliyordu biliyor musunuz? İtalya'da ziraat hayatı; oralarda şarabın nasıl yapıldığı... Hâle bakın siz? Koskoca memlekette filim çekecek bir arazi bulamamışlar da onu bile İtalya'dan aktarmışlar... Armut piş; ağzıma düş, anlayışı bu!... Kolunu ağrıtmadan geçinip gitmektir bu; Lüpçülüktür bu; hiç başka şey değil! Salla başını, al maaşını, zihniyetini bir tarafa atalım ve her işde benliğimize dönüp kendimize ulaşalım!... Lütfen yabancılaşmayı ve yabanileşmeyi bırakalım beyler!

FİLDİŞİ KULEDEN

Cemil Meriç

TÜRK EMPERYALİZMİ YAHUT PARİS'TEKİ JÖNTÜRKLERİMİZ

— I —

Türk diline musallat uğursuz bir kelime: kültür. Bu yabancı lâfzı kabul sûretiyle Batı fikriyatının üzerimizdeki mutlak hâkimiyetini teslim etmiş olmuyor muyuz? Kültür ne demek? Dünya dillerinin en kaypak, en iki yüzlü, en bukelamun mefhumlarından biri. Tarımdan idmana, balıkçılıktan medeniyete kadar akla gelen ve gelmeyen binbir mânâsı var. Hiçbir lâfız Avrupa'nın fikir sefâletini kültürden daha büyük kat'iyetle ifşâ edemez. Kültür karanlığın ve samimiyetsizliğin ta kendisi. Kamuslarda kesin birtarifi yok. Her şarlatanlığa imkân veren, her yalana yataklık eden bir lâfız. Tek başına bütün bir Babil kulesi. Frenkler, felâket yalnız başına gelmez derler... Kültür de, kendisinden daha hâin bir isimle birleşerek hâfızalarımızda çörekleniyor: kültür emperyalizmi. Solu da sağı da büyüleyen bu terkip câzibesini iki kaynaktan alıyor: Avrupalı oluşundan ve müphemiyetinden.

Kültürle emperyalizmin izdivacı akıl almaz bir fuhuş. Kültürün kafamızda yarattığı ilk tedâi: İrfan. İrfan birleştirir ayırmaz. İrfan kemalde müsâvattır. İnsanoğlunun has bahçesidir irfan. Yajnavalkia ile Konfiçyüs'ün, Buda ile Heraklit'in, Gazali ile Hegel'in kol kola dolaştıkları bir has bahçe. Orada bütün kinler sona erer, bütün duvarlar yıkılır, bütün anlaşmazlıklar çözülür.

Adâletin olmadığı yerde haysiyet, haysiyetin olmadığı yerde fazilet, faziletin olmadığı yerde irfan yeşeremez. İrfan kendini tanımakla başlar; kendini yani kendi milletini, kendi tarihini, kendi mukaddeslerini. İrfanın ilk merhalesi idrak; idrakin ilk kanunu iyiyi kötüden, dostu düşmandan ayırmak.

Hangi müstevli göz koyduğu ülkeye bir Descartes, bir Spinoza veya bir Locke'la gelmiştir? Emperyalizmler tuzağa düşürmek istedikleri kalabalıkları kültürleriyle fethetmez: kültürsüzleştirerek imha eder. Kültürsüzleştirerek, yâni kültürsüzlüklerine inandırarak. Emperyalizmin emrinde korkunç bir silâh vardır: İdeolojiler. İdeoloji bir medeniyetin, bir ülkenin veya içtimaî bir sınıfın *«yarım hakikati»* dir; ilim kisvesine bürünen yalandır. «Fikriyat»la münâsebeti terkibinde «Idée» lâfzından ibâret. Milletler kültürleriyle değil ideolojileriyle döğüşürler.

Tekrar edelim, kültürün ilk mânâsı irfandır. İrfana düşmanlık tefekküre düşmanlıktır, tefekküre yani insan haysiyetine. Esâretle irfan birleşemez. İrfan peşin hükümlerin esâretinden kurtulmaktır, peşin hükümlerin ve yalanların. İrfanın istilâsı milletler için bir felâket değil bir kurtuluştur.

Biz ki; Dünyanın en aydınlık en insanca medeniyetini yaratmış bir kavmin çocuklarıyız. İnsanın haysiyet ve şerefi olan irfana kapılarımızı nasıl kapayabiliriz.

Dâvâ ideolojilere karşı zırhlanmak. İdeolojilerin tek panzehri irfan. Ecdâdımız yabancı medeniyetleri harc olarak kullanmıştı. Bizim için de Batı kültürü bir malzeme olmalıdır. Avrupa'nın karşısına kendi irfan abidelerimizle çıkmalıyız, bir Muallim Nâci gibi. Ve unutmamalıyız ki; Avrupa'nın felsefe dediği, Hint hikmetinin yanında gevezelikten ibâret. Bir Arap, bir Acem, bir Türk edebiyeti bir Fransız veya İngiliz edebiyatından ne daha fakir ne daha değersizdir. Asyalıyız ve Asyalı kalacağım ama bütünü kucaklayarak; pencerelerimizi bütün ışıklâra açarak.

Kültürün ikinci mânâsı antropolojik, umranın bir merhalesi yani «ilkel» medeniyet. Medeniyet bir bütündür, ülkeden ülkeye aktarılamaz. Ama bazı tezâhürleri şuursuzca taklid edilebilir. Bu şuursuzluğu şuura kalbedecek mucize irfandır.

Fikir hayatımızdaki keşmekeş bu mefhum anarşisinden doğuyor. Kültür ayni parçanın içinde hem irfan hem medeniyet yerine kullanılmaktadır. Zıd iddialara meşrûiyet kazandıran bir bulanıklık. Ulemamızın fikrî sefaletine çok uygun gelen bir iklim bu. Lügât kullanmaya alışamadık. Her Frenkçe kelime tılsım gibi sarılıyoruz. Düşünce kelimelerle başlar, tanımıyoruz kelimeleri.

(devamı var)

M. Ertuğrul Düzdağ

Sabatay Sevi ve Dönmeler

— II —

MESİHİN MUCİZESİ

Sahte Mesih Sabatay Sevi'nin Kumkale de mahbus bulunduğu yere de bir çok ziyaretçiler gelmeğe başlamıştı. Bunlar gardiyanları da para ile kandırdıklarından bu ziyaretlere ses çıkarılmıyordu.

Fakat Çanakkale'ye bu kadar fazla Yahudinin gelmesi orada yiyecek kıtlığına ve pahalılığa sebebiyet verdi. Bunun üzerine yerli halktan bir heyet Saraya giderek bu halden şikâyette bulundular. Diğer taraftan ikinci sahte Mesih Kohen de Saraya giderek rakîbini şikâyet etmiş ve onun devlet kurmak fikrinde olduğunu ihbar etmişti.

Artık bu işe bir nihayet vermek için Sabatay tekrar Edirne Sarayına götürüldü. Sabatay'ın müridleri ise Mesihlerinin bir mucize göstererek ortalığı birbirine katmasını bekliyorlardı. Hakîkaten bir mucize oldu. Fakat kendileri de hayretten altüst oldular.

MESİH MÜSLÜMAN OLUYOR

Sarayda, Sadrıazam kaymakamı Mustafa Paşa, Şeyhülislâm Minkarîzâde Yahya Efendi ve Sultanın imamı vâiz Vâni Mehmed Efendi'den müteşekkil hey'et huzûruna çıkarıldı. Padişah yandaki odadan konuşmayı dinliyordu.

Tercüman vasıtasıyla Sabatay'a şöyle söylendi: «Mesih olduğunu iddia ediyorsun. O halde mucizeni göster. Bunun için seni soyup nişan dikeceğiz. En maharetli okçular, atacak. Eğer oklar vücûduna işlemezse, o zaman Sultan da senin mesihliğini kabûl edecek.

Bunu duyan Sabatay; böyle bir iddiası olmadığını, o sözleri başkalarının uydurduğunu söyledi. Fakat yandaki odadan bunları dinleyen Sultan Dördüncü Mehmed; «O halde İslâmiyeti kabûl etmesi teklif edilsin» dedi.

Eski haham, sahte Mesih, ölüm ile İslâm arasında kaldığını anlayınca, canını kurtarmak için «Cihan İmparatorluğu» nu fedâ etti. Böylece sahte Mesihin yerini sahte müslüman Mehmed Efendi aldı.

İZHÂR-I YEHÛDÎ-I MEŞHÛR BE-HUZÛR-U PÂDİŞÂHÎ VE İSLÂM-I O

Bundan akdem İzmir'den zuhûr eden haham nâmına şahs-i cühûd, mu'teka-dünaleyh-i tâife-i Yehûd olub, başına cem'iyyet etmelerinden âsâr-ı fitne meşhûd olmağla Boğazhisarı'na matrûd ve meb'ûd olmuşken, anda dahi fitne endâz-ı meyâne-i Yehûd olmağın, mâh-ı Rebîülâhırın onaltıncı günü, Edirne'de rikab-ı hümâyûna ihzâr ve Şeyhülislâm efendi ve Vânî efendi ve Kaymakam paşa huzûr-u hümâyûnda iken Yehûdi-i mesfûr getirilüb, mâcerâ-yı hâli iştifsâr olundukta hakkında şöhret bulan türrehâtı inkâr ve katlin mukarrer bildiğinden İslâm'a rağbet izhar eyledi.

«Târih-i Râşid» c. 1 s. 133
(1077/1666 Vekaayii)

Genç Sabatay'ın İzmir'de kendini mesih ilân etmesi

TARİHLERİMİZDE BU HÂDİSE

Bu vak'adan, Nişancı Abdi Paşa'nın «Vekâyinâme»sinde, Fındıklılı Silâhdar Mehmed Efendi ile vak'anüvis Râşid Efendi'nin tarihlerinde ve Kâmil Paşa'nın «Tarih-i Siyâsi»sinde bahs olunmaktadır.

Kâmil Paşa'nın «Tarih-i Siyâsî i Devlet-i Aliyye» adını taşıyan eseri 1325/1909 yılında basılmıştır. Kitabın «Devr-i Sultan Mehmed Hân-ı Râbi» faslında «Bir Yehûdinin Mesihlik Dâvâsı» başlığını taşıyan parçayı aşağıya aynen alıyoruz. (c. 2 s. 103):

«BİR YEHÛDİNİN MESİHLİK DÂVÂSI

«Sene 1077 tarihinde İzmir'de Sabatay Levi isminde bir haham mesihlik dâvâsında bulunarak Kudüs'e azimetle vâki olan ilânâtı üzerine bu keyfiyet gerek buralarca ve gerek Avrupaca Yahudiler beyninde hayli telâşı mûcib olarak her taraftan vürûd eden hahamlardan bâzıları lehinde ve bâzıları aleyhinde bulundukları haber alınmakla, merkum Sabatay Levi taraf-ı sadâretten Dersaadet'e celb ile tevkif ve ba'dehu Köprülü'nun Girit'e azîmetinde Kal'a-i Sultâniyye'de habs olunduğu esnâda aynı iddiâda bulunan diğer bir Yehudi Edirne'de Sadrâzam Kaymakamı'na bil-mürâcaa Sabatay'ın iddiâsı sahte olduğunu ifâde eylemesi üzerine merkum Saray-ı hümâyûn bahçıvanlığında istihdâm olunarak müteâkıben merkumun familyası a'zâsı cümleten İslâmiyet-i kabul eyledikleri gibi on sene kadar müddet zarfında bunun vâsıtasıyla birçok Yahudiler dahi ihtidâ eylemiş ve o esnâda mehdilik iddiâsında bulunan bir Kürd şeyhinin oğlu dahi kezâlik celb ile istintâkında o dâvâdan ferâgatle taraf-ı şâhâneden kendisine irad buyurulan suallere yolunda cevap vermesiyle bu dahi Hazine-i hümâyûn iç ağaliğına tâyin buyurulmuştur.»

YENİ SABATAY

Mehmemd Efendi'ye kapıcıbaşılık payesi verildi. Bu hadise Sabatayın müridleri arasında bomba gibi patladı. Evlerine kapanıp dışarı çıkmadılar. Hahamlar ise son derece sevindiler. Hakîkaten, bu suretle Yahudiler parçalanmaktan kurtulmuşlardı. Fakat İslâm arasıne ne idiğü belirsiz bir zümre girdi.

Sabatay müslüman olarak canını kurtarınca müridlerine şöyle bir tamim gönderdi; «Tanrı beni müslüman yaptı. Ben kardeşiniz kapıcı Mehmedim. O, öyle emretti. Ben itaat ettim.» Musevi kitaplarındaki bir an'aneye göre «Mesih müslümanlar tarafından yutulacaktı». Kendi halini buna uyduran Sabatay yine vazifesine devam edeceğini bildirdi.

Kardeşi bu hadiseyi şöyle izah ediyordu; «Sabatay'ın eski varlığı göğe çıkmış ve yerine Tanrının emrile cübbe ve sarık altında Mesihliğine devam edecek bir melek bırakmıştır.

YENİ MEZHEB

Sabatay bütün müridlerini kendi kıyafeti altında toplamak istiyordu. Bunun için Müftiye müracaat ile Yahudileri İslâma davet için izin istedi. İzin verilmesi üzerine, yine mesihliğini yaymak ve kendine inananları bir araya getirmek, dışı müslüman içi Sabatayist olan yeni mezhebini kurmak için çalıştı.

Böylece sahte Mesihin taraftarları her yerden gelerek cübbe ve sarık altına girdiler. Türkler bu yeni mezheb efrâdına «DÖNME» adını taktılar.

Mehmet efendi adı altında Sabatay

SON YAPTIKLARI

Sabatay, traftarları yani «DÖNMELER» sözde tamamen müslüman olunca hükümet onun peşini bıraktı. O da bu suretle hareketlerinde serbest kalmış oldu. Bundan sonra yeni zümrenin itikat ve ibadetlerini tanzim ile uğraştı. Bunları bir araya getiren onsekiz emri ve bayram günlerinin listesini meydana getirdi. Onsekiz emirden, onaltı ve on yedincisi «DÖNMELER» in en mühim hususiyetlerini tayin ederler.

16. madde — On altıncısı budur ki Türklerin âdetlerine onların GÖZLERİNİ ÖRTMEK maksadıyla dikkat edilsin. Ramazan orucunu tatbik için sıkıntı gösterilmesin ve aynı şey kurban için de yapılsın. GÖZÜN GÖRDÜGÜ her şey ifa edilmelidir.

17. madde — Onyedincisi budur ki onlarla (yani müslümanlarla) nikâh akdedilmemesi lâzımdır.

SAHTE MESİHİN ÖLÜMÜ

Sabatay, müridlerini toplayarak âyinler yaptırdığının ihbarı üzerine Arnavutluk'daki Berat kasabasına sürüldü. Orada küçük bir cemaat ile beş yıl yaşadı. Daha evvel, Sara ölmüş olduğundan, burada Selânikli Yoheved ile evlendi. Karısı Ayşe Hanım adını aldı.

Haham, sahte Mesih Sabatay Sevi veya sahte Müslüman Mehmed Efendi 30 Eylül 1675 de öldü. 49 yaşında idi. Bir nehir kenârına gömüldü.

Fakat mensubları Mesihliği, onun halîfelerinin şahıslarında yaşattılar. Kendisine inananlar hâlâ deniz ve ırmak kenarlarında «Sabatay Sevi, seni bekliyoruz» diye seslenirler.

SABATAY'DAN SONRA

SahteMesih Sabatay Sevi (Mehmed Aziz Efendi) 1675 de öldü. Fakat ölümü ile mes'ele kapanmadı. Kayınpederi Abdülgafur Efendi (Josef Pilossof) ve kayınbiraderi Abdullah Yakub Çelebi (Josef Kerido) daha evvel Selâniğe giderek yerleşmişlerdi. Sabatay hasta iken Yakub Çelebi Berat'da onu ziyaret ederek halifeliğini almak istemiş ve kabul edilmişti. Sabatay'ın ölümünden sonra karısı Ayşe kadını (Yoheved) da Selâniğe yanlarına aldılar. O zaman iki yüz aile kadar tutan Sabatayist (Dönme)ler de bu iki kardeşin, Yakub ile Ayşe kadının etrafına toplandılar.

Dönmeler o sırada yalnız yaşayış ve inanışlarıyla değil kıyafetleriyle de herkesten ayrılırlar, kadınlar sarı mest giyer, erkekler beyaz keçe külâh üzerine yeşil sarık sararlardı. Ayrıca bayramdan bayrama namaz kılar, oruç tutmaz ve gusle ehemmiyet vermezlerdi. Böylece Sabatay'ın onsekiz emrinin on altıncısı olan «Gözle görülen her şey yapılmalıdır.» şartına tamam riayet etmezlerdi.

DÖNMELER FIRKALARA AYRILIYOR

Selânikteki Sabatayistlerin başkanlığına Yakub Çelebi geçmiş, inanç ve ayinleri düzenlemişti. İhtiyatlı olmak için İslâm âdetlerinin de gözle görülenlerine riayet edilmesini istedi. Fakat diğer bir kısım buna lüzum görmüyordu. Bunlar Mustafa Çelebi adında birinin etrafına toplandılar. Bir boşanma meselesinden dolayı ihtilâf çıktı ve cemaatin ekseriyeti Mustafa Çelebi'nin arkasından gittiler. Böylece Sabatay Sevinin ölümünden 14 sene sonra 1689 da Sabatayist zümre ikiye ayrıldı. Yakub'a sadık kalanlara Yakubiler (veya Hamdi Beyler) partisi denir. Mustafa Çelebi taraftarlarına da Karakaşlar (veya Müminler Onyollular, Osman Baba) partisi adı verilir.

Bu parçalanmadan 31 sene sonra 1720 de Karakaşlar partisi de «Osman Baba» meselesi yüzünden ikiye ayrıldı. Bu üçüncüye de İbrahim aga (veya Papular, Kapancılar) partisi adı verilir. Böylece Sabatayistler üç zümreye ayrılmış oldular.

(devamı var)

Yahya Efendi Dergâhı'nın Son Şeyhi

ABDÜLHAY EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

SABIR

Allahım cümle ümmeti Muhammedi her türlü belâya ve mesâibden muhafaza buyursun,! Mü'minlere Rabbim gönderdiği her belâ ve müsibetin, sabrolunduğu takdirde maddî ve mânevi bir ecri vardır. Mânevi ecri, beşerî kusurları mağfur olur. Eğer nebi ve veli gibi yüksek tabakadan ise, o gelen musibet derecesinin terfiine sebep olur. Benim gibi gece, gündüz gaflet, nisyan ve isyan ile âlûde olanların da kusur ve isyanımız afvolunur. Affın alâmeti de, geçirilen belâ ve müsibetten sonra kalbten gaflet, kesâlet ve betâlet gibi haller, dercesine göre gider. Kendisinin bütün mevcûdiyetine ve mukadderatına hâkim bir zîkudretin azameti karşısında gayet âciz olduğunu görmek ve bu aciz karşısında o zîkudret ve kuvvet olan Zatı ecel ve âlâ ve kibriyaya yaranmak çârelerine tevessül hisleri belirir, kuvvetlenir. Doğru yola gitmeğe meyil ve arzusu uyanır. İşte iymanı olan bir ferde gelen her elem ve azanın nihayetinde mânevî şöyle bir his uynacak olursa, o gelen nikmetin onu uyandırmak için ayni ni'met olduğu hakikati tezahür eder. Aksi halde aslâ iymanı olmayan kâfir ve fâcir ve münâfıklara gelen belâlar ki, anlara gafletten uyanmak için bir vesile olmak şöyle dursun, belki kibir ve inadında, yürüdüğü fena yollara daha şiddetle devamını intac eder. Bu ise, onun hakkında hayır olmaz. O niimet binnetice ni'met olmaz. O ni'met binnetice ni'met zamanı geçer geçmez daha şiddetlisine mâruz kalır. O şiddet zamanında bile şekavet-i ezelî ile mühürlenmiş kalbi bir türlü uykusundan uyanmaz. Daha şiddetlisine giriftar olarak ölür, gider.

Bu kibrü inad ve fartı gafletinin ruhunda husûle getirdiği lekelerin temizlenmesi için, tıpkı 18 ayar altının 18 ayarı buluncaya kadar kuyumcuların potadan potaya koyarak izabe sûretiyle temizledikleri gibi, gerek kabirde, gerek mahşerde gerek cehennemde levs ve lekeleri miktarı tâzib olunur. O lekeler ve kirler rûhun saffetini tamamen zâyi eylemiş ise, neuzubillah, ebedî cehennemde azab ile giriftar-ı âlâm ve iztırab olur.

Sakın bak, şu ihtiyar Babaya; her şeyden felsefe deryasına dalıyor, of bıktık artık!.. demeyiniz. Bunları ne kooperatif şirketinden, ne manifatura mağazasından, ne de maddî mesâlik ashabından işidemezsiniz, alamazsınız. Halbuki, bu gibi nasihatlere ki; hepimiz muhtaç olduğumuzu, bir ân gelecek ki; kuvvetle anlıyacağız. Temenni edelim ki; o ân telâfisi mümkün olmayan son ân olmasın.

Müsaade dileyerek yine sadede geleyim. İşte, elhamdülillah hepimiz bilâ istisna mü'min ve müslümanız. Âlem-i âhiretin vücûduna iymanımız vardır. Her ne kadar bugün, tenbellikten, maddî meşâgilin kendimizi unutmuş olsak ta, bütün ruhûmuzun derinliklerinde iyman izleri, eserleri vardır, Velhamdü lillâh ki; şu eser, yalnız müslüman anadan babadan doğmamız ve müslümanlık mûhitinde büyümemiz ile değil; husûsiyle başlıca Allahımızın kalblerimizde ezelî yakmış olduğu kandili hidâyetin henüz sönmemiş olduğundan ileri gelmektedir. Ve ben lûtfu Hakla kuvvetle eminim ki; bütün müslümanlar ameli lâübalilikiere rağmen ruhan iyman ile meşbûdur.

HAKKI TESLİM

(Baştarafı Sayfa 7 de)

Müslümanlar dâimâ bir kimsenin bir şeyi satın alıp bedelini ödemedikçe o şey'i satma hakkına sâhip olmaması gerektiği hususunda ısrar etmişlerdir. Bundan dolayı, Batı'da insanların yaptığı gibi, mallara aslâ mâlik olmadan istikbâle mâtuf spekülâsyonlarda bulunmaları mümkün değildi. Londra şehrinde insanlar, İslâm Hukuku'nun kat'iyyetle men ettiği mâli muâmelelerle servetler yapmaktadır.

Kanaatimizce İslâm sistemi büyük bir değeri hâiz gözükmektedir. Batı dünyası bunu tetkik etmeli ve belki tamâmen kısmen kabul etmelidir; Avrupa petrolünü, bu kâideleri Peygamber Hz. Muhammed'in zamanından beri tâkip etmekte olan insanlardan almak zorunda kaldığı için bile olsa. Bu, Batılıların kendi sistemlerinin çöküp, harâbelere döndüğü şu sıralarda, Müslümanları kendi sistemlerini kabul etmeleri için iknâ etmeye çalışmalarından daha akıllıca bir iş olur.

Yukarda tercümesi verilen yazının aslı İngiltere'de intişar eden meşhur THE GUARDIAN gazetesinin 5 Haziran 1975 tarihli nüshasında **Lord Bowden ve Dr. S.T.S. Al - Hassanî** imzalariyle yer almıştır. Her iki imza sahibi de Manchester Üniversitesinde yakından tanıma fırsatını bulduğum şahıslardır. Bunlardan **Dr. Al. - Hassani** Makina Mühendisliği dalında kıymetli araştırmalar yapmış, mühim buluşlar sahibi ve kendi ihtisas sahasında salâhiyet sahibi bir ilim adamıdır. Bahis mevzuu yazının neşredildiği tarihte adı geçen Üniversitede tedris ve araştırma faaliyetlerine devam etmekte idi. Lord Bowdenof Chesterfield'e gelince O'nu İngiltere'de tanımayan yok gibidir. Manchester Üniversitesi'nde uzun müddet hizmet ettikten sonra Wilson Hükûmetin'de bakanlık vazifesi ifâ etmiştir. Hâlen Manchester Üniversitesi, İnstitute of Science and Technology (İlim ve Teknoloji Enstitüsü) nün direktörüdür. Bakanlığı ve rektörlüğü sırasında da İngiltere Maarifine unutulmaz hizmetlerde bulunmuş ve bilhassa Manchester Üniversitesinin Avrupa'nın en büyük külliyesi hâline gelmesine vesile olmuştur. Üniversite câmiası buna karşılık, Batılılara mahsus bir kadirşinaslık ölçüsü ile Lord Bowdon'un heykelini Üniversitenin bahçesine dikmiştir.

GÖZ Oldur ki hakkı göre.

Salâhaddin Eş

ERMENİ

1895 Sason isyanının hemen arkasından, İstanbul'da Ermeni Patriği İzmirliyan'ın silâhlandırdığı binlerce Ermeni isyan edip Kadırga ve Kumkapı semtlerini üç gün ellerinde tuttular. Sultan Abdülhamid, Avrupalı'lara müdâhale bahânesi vermemek için, isyancıların üzerine asker ve polis göndermeyip, bilhassa rıhtımlardaki hammallar başta olmak üzere binlerce gönüllü sivili, silâhsız fakat elleri sopalı olarak, hâdise mahalline sevketti. Ve binden fazla ermeni kırılarak hareket sivil halk arasındaki bir çatışma vasfı içinde bastırıldı.

Bir yıl geçmeden 1896 da Ermeni komitacıları bu sefer de Osmanlı Bankası'na bombalarla bir baskın yaptılar. Ve sonra, *baltanın köke kasdedişi:* 1905 Yıldız Baskını!...

Sultan Abdülhamid'in vücûdu müslüman olmayan bütün unsurlar için bir büyük engeldi. Hele Ermeni ve yahudiler için, «*bir fikr-i sâbit halinde*» Sultan'ı ortadan kaldırmaktan başka bir çâre görülmüyordu, ideallerinin gerçekleşmesi için... Bu maksadla dünyaca ünlü Belçikalı anarşist Jorris kiralandı. Jorris haftalarca Cuma Selâmlığı merâsimlerini takib etti ve Câmi ile padişah'ın arabası arasındaki mesafenin bir dakika 42 saniyede yüründüğünü tesbit etti. 21 temmuz 1905 günü Cuma Selâmlığında, bu müddet içinde patlamak üzere ayarlanmış bir bomba bir araba içine yerleştirildi. Fakat o gün Padişah Câmi'den çıkarken Şeyhülislâm'la ayaküstü bir kaç dakikalık görüşme yaparken bomba patladı. Sultan hâdise karşısında paniğe kapılmayan tek insan olarak, olduğu yerde vâkarla bekleyip, kaçışan devlet erkânını yatıştırdı ve arabasını bizzat kullanarak Saray'a döndü.

Müslümanlarının Halifesinin ve Osmanlı Padişahının bu alçak sûikasde mâruz kalması lânetlenecekken, ne yazık ki; içimizdeki gâfillerin alkışına boğulmak tâlihine uğradı! Jön Türklerden Mizancı Murad Bey, nice zamandır «*isyanlar hâricin tahriki eseri olamaz; dahilî idâresizliğin eseri olur*» diye ahkâm keserken, Tevfik Fikret «*her yerde hiss-i hakk-u halâsın muharriki*» diye tebcil ettiği ermeni komitacılarının hesaplarının tutmamasındaki ilâhî takdirin *bir anlık gecikme* şeklinde tecelli etmesinden «Bir Lâhza-i Teahhur» da

Ey şanlı avcı, dâmını beyhûde kurmadın,
Attın, fakat yazık ki, yazıklar ki, vurmadın!

diyerek hayıflanmaktaydı. Tarihçi Ahmed Refik (Altınay) de «*Osmanlı Milleti'ni Abdülhamid'in zulmünden kurtarmak için bu hareket-i kahramânenin ermeni vatandaşlarımız tarafından icra olunduğu anlaşıldı*» demek sûretiyle hâinlere alkış tuttu. Asıl esef edilecek olanı ise, muhakkak ki; Mehmed Âkif'in bile Yıldz'ın korunması için alınan sıkı tedbirler karşısında basîretinin bağlanması ve Abdülhamid'i «*korkak, zâlim kadınlar gibi kafes arkasında saklanan bir ödlek*» gibi sıfatlarla tavsiften sonra

Neye mal olmada seyret, herifin bir namazı,
Sade altmış bin adam kaldı namazsız, en azı!

diyecek kadar hâdiseleri sathî mantık açısından değerlendirmiş olmasıdır.

Rusya 1905 yılında Mançurya'da Japonlar karşısında uğradığı korkunç mağlûbiyet üzerine bir müddet için Ermeni mes'elesiyle meşgul olamadı. Bunda, kendi gayretiyle kurulan Bulgaristan Prensliği'nin Rusya'ya kafa tutmasının ve Prens'in Abdülhamid'in bir *bendesi* hâline gelmesinin de rolü vardır. Rusya yeni bir Bulgaristan örneğiyle karşılaşmamak için, bir müddet, Ermenistan hayali üzerinde durmadı.

Fakat Abdülhamid'i yıkmak için her çâreyi mübah sayan İttihat - Terakki çetecileri bu gâye uğrunda hiç bir ihanetten uzak durmadılar. Ünlü Fransız tarihçisi Albert Vandal'ın «*çok ermeni kanı akıttığı*» iddiasıyla Abdülhamid için kullandığı «*Le Sultan Rouge*» iftirasını «Kızıl Sultan» şeklinde kullanmaya başladılar ki, bu hamâkât bugün bile resmî tarihlerimizde halâ devam ettirilmektedir.

(Devamı var)

Sebil

TARİH

KUVA-YI MİLLİYENİN KADIN KAHRAMANLARI

Ferdî Kahramanlıklar ve Bazı Şahâdetler

Aynur Mısıroğlu

— 3 —

«— Oğul, arabamın yarı yükünü cephâne, yarı yükünü de tüccar eşyası yükleyeyim de her iki vazifemi yapayım, olmaz mı?» derken, yüreği burkulan yüzbaşı, mes'üliyetinden çekinerek bir an tereddüt ederken:

«— Peki anacığım ama...» diyebildi. Bu konuşmaya tesâdüfen müttali olan Râuf Bey ve Cevdet Paşa mevzua dâhil olarak Türk anasının dileğini yerine getirmede yüzbaşıya cesâret verdiler. Şehid karısı, asker anasının arzusu yerine geldi Duâ ede ede ayrıldı.

Ölüm Pahasına Taşınan Cephâneler

Yol boylarında kar altında cephâne taşıyan kadın-eıkek kâfile içinde; kendisi zayıf, hayvanı zayıf olanlar birbirlerine yardım ederek maksad-ı menzile ulaşmaya çalışırlardı. Gene de yollarda, hanlarda soğuktan donarak ölenler pek çoktu. Donanların cephânesi diğer arabalara aktarılırken şehidin cenâzesi arabasına yüklenerek köyüne gönderilir, uzak köylerden ise yakın bir köyün muhtarına veya imamına teslim edilirdi. Mehmedciğin şehid olması kadar tabiî ve mübârek sayılan bu hâdiselerde yas tutulmaz. Şehid oldukları için iftihar edilirdi.

Candan Evvel Vatan

1921-22 kışı çok şiddetli olmuştu. Bu çok şiddetli kışa meydan okuyarak taşıdığı millet yükünü kışla önüne kadar getirip ve orada donarak ölmek bence kendi çapında bir destandır.

Yine o çok soğuk 1921 kışı yollar karla kapanmış, öküzler geviş getiren cephâne yüklü bir arabaya yorganını örtmüş çok genç bir kadın kışla önünde üvendiresine dayanarak donmuş bir halde bulunuştur.

Refet Çavuş öküzleri koşmuş, Cemil Çavuş da şehidenin üzerindeki karları süpürerek göz yaşları arasında kaldırırlarken yorganın altından gelen minik ses onları daha ziyâde ürpertmişti. Yorganın altında otlara sarılı top gülleleri arasında meme isteyen bir yavru ağlamaktaydı. Cephanesi ve yavrusu uğruna kendisini fedâ eden bu anneyi arabaya yerleştirdiler. Zayıf öküzlerin çekemediği kağnıya kendilerini koşarak kışlaya vardılar. Kumandan Osman Bey ihtiram sükûtundan sonra:

«— Türk kadını Dünyada emsali bulunmayan kahraman bir anadır. Öyle bir anadır ki; tarihte nice kahramanlar, cihangirler doğurmuştur. Arkadaşlar!.. Millî Mücadele'yi kazanacağımızın en büyük misâli işte önümüzde biri diri biri ölü yatıyor!..» diyebilmiştir.

İstiklâl Savaşı'nda adları sanları belirsiz ne analar ne babalar ve ne yavrular vardır ki, yollarda şehid olmuşlar fakat nüfus kütüklerine «eceliyle köyünde vefat» şerhi formalite icâbı düşürülmüştür.

Nüfus siyâseti bakımından Cideliler'in harp içinde bir evlendirme cemiyeti kurarak evliliği kolaylaştırma ve çoğaltma faaliyeti son derece dikkati çeken ve takdir edilecek bir hareket olarak tavsif edilebilir...»

Tarih Boyunca Harp ve Kadın isimli eserin yazarı Cahit Çaka, kadınların harplerde tarih boyunca oynadıkları rolleri anlatan eserinde, bir fasıl da Kuva-yı Milliye'de hizmet etmiş Türk kadınlarına tahsis etmiştir. Bunlardan bir kısmını dikkatlerinize arz ediyoruz.

GÖRDES'Lİ MAKBÛLE

Yunanlılar Sakarya Meydan Muharebesini kaybetmiş, Afyon mevzilerine çekilmişlerdi. Hummalı bir faaliyetle yeni mevzilerini kuvvetlendirmeye çalışıyorlardı. Fakat Yunan başkomutanlığının canını sıkan en mühim âmil; en emniyetli olması lâzımgelen cephe gerisi hareketlerinin, bilâkis büyük bir huzursuzluğa maruz kalmasıydı.

Cephe gerilerinde gerilla harbi var. İşgal altında kalan Türkler mücâdeleden vaz geçmemişlerdir.

Küçük küçük gruplar halinde çalışan Türk çeteleri fırsat buldukça, Yunan geri hizmet ve ikmal birliklerine baskınlar yapmaktadırlar.

Cephe gerilerinin emniyetini sağlamak için buralarda kullanılan muharip birliklerin bütün dikkati Akıncılar müfrezesindedir .Zira en büyük zararı bu müfrezeden görmektedirler.

Gördes - Sındırgı - Akhisar üçgeni içindeki sahada, bir Türk (Gördes'li Halil Efe'nin Akıncılar) çetesi kendilerinden çok üstün bir kuvvetle çarpışmaktadır. Müsâid olmıyan şartlar içinde meydana gelen bu karşılaşmada; Akıncılar müfrezesinin tek avantajı araziyi iyi tanıması ve sürêatle manevra yapabilmesidir. Buna rağmen, muhârebeyi kesip sıyrılmağa imkân yok ve çetenin cephânesi gitgide tükenmektedir. Saatlerce süren bu gayri müsait çarpışma, muhâriplerin moralini bozmaktadır. Fakat, çetenin içinde bulunan bir dişi arslanın, zaman zaman kükremesi onlara, yeni bir mücâdele rûhu ve cesâret aşılamaktadır.

16 Mart 922 de Kocayayla'da cereyan eden bu çarpışmada durum gittikçe çetenin aleyhine dönmektedir. Birçok muhâriplerin gözü düşmandan çok, çekilecek bir istikâmet aramakla meşgul. Her zaman olduğu gibi bir ara Makbûle'ye yeni bir heyecan ihdas etme fırsatı çıktı. Düşman ateşinin duraladığı bir sırada Makbûle'yi kükremiş bir arslan gibi düşmana saldırırken görüyoruz. Bu hareketin ruhlarda yarattığı ateşin parlaması ile sönmesi bir oldu. Çünkü bu genç, ve cesur kadın alnından aldığı bir mermmi yarısı ile yere yıkıldı. Başta Halil Efe olmak üzere, bu acı kayıp bütün erkekleri sarstı. Cesâret kaynaklarını kaybeden çete için muhârebeye devam etmek, artık mümkün değildi. O kadar değildi ki, bu mukaddes ve muazzez şehidenin mubârek nâsını bile kaçırmağa imkân yoktu. Onu gömemediler bile. Mevcut siperlerden birine olduğu gibi yatırılan Makbûle'nin cesedi bir kaç avuç toprakla ancak örtülebildi.

Gördes'li Makbûle, Halil Efe ile 921 senesinde evlenmişti. Fakat bir çokları gibi bu bedbaht çiftin de bal aylarını düşman karşısında geçirmeleri mukaddermiş. Silâha sarılan genç karı-koca, kurdukları çete ile dağlara çıkarak; aylarca düşmanla çarpışmıştı. Çok zaman baskın yapan, bazan da baskına uğrayan Akıncılar müfrezesi; bir uğur ve kahramanlık sembolü gibi yanlarından ayrılmıyan bu dişi arslandan örnekler aldı.

KLÂVUZ HATİCE

8 Mayıs 1920 tarihinde Pozantı'ya sıkıştırılan Fransızlar çok kritik bir duruma düşmüşlerdir. Etrafı kuşatmış olan Türk kuvvetlerinin yapacakları taarruz kendilerinin yokedilmesine sebep olabilir. Fransız komutanı buhranlı dakikalar geçirmektedir. Bu sırada, bir hızır gibi yetişen genç bir Türk kadını ufak bir ücret mukabilinde Fransızları bu müşkül durumdan kurtarmayı kabul ediyor. Kendilerine klavuzluk ederek Türkler tarafından ihmal edilmiş bir istikâmetten onları selâmete çıkaracaktır. Kararlaştırılan saatte harekete geçen Fransızlar; gece karanlığında -emniyet ettikleri bu Türk kadının klâvuzluğunda- onlar için meçhul bir semte doğru gidiyorlardı. Güneş ışımağa başlayınca klâvuzlarının ortada görülmediğini farkeden Fransızlar o civarın en ârızalı bir yerine, Karboğazı'na sıkıştırıldıklarını büyük bir acı ile anlıyorlar. Amma, iş işten geçmişti. Tam bu sırada, başlıyan Türk taarruzu vaziyetin vehâmetini büsbütün arttırmış ve Fransızlar için tek ümit Karboğazı'nı vurup geçmek kararı olmuştur Ancak bu hareketin başlaması ile beraber çok kuvvetli bir yaylım ateşine mâruz kalan Fransızları bu baskını yapan müfrezeye bir kadının komuta ettiğini dehşetle görüyorlar. Bu kadın kendilerine klâvuzluk eden kadından başkası değildi. Ve O'nun cesâret ve mahâreti sâyesinde bu Fransız kuvveti tamâmen esir edilmiş, küçük te olsa bir çıban ortadan kalkmış oldu

(Devamı Var)

TARİHDEN FIKRALAR

TİRYAKİ HASAN PAŞA

Ordu-yu Hümâyun Avusturya Ordusunu mağlûp etmiş, kış bastırdığından İstanbul'a dönmüştü. Bunu fırsat bilen Avusturyalılar Arşidük Ferdinand idâresinde yüz bin kişilik bir müttefik haçlı ordusuyla Osmanlılara âid olan Kanije Kalesi'ni kuşattılar. Kale kumandanı seksen yaşındaki ihtiyar vezir, Tiryaki Hasan Paşa'ydı. Mâiyetinde sekiz dokuz bin asker vardı.

Tiryaki Hasan Paşa düşmanı çeşitli taktiklerle oyalayıp yanıltarak bezdirmiş sonra da casuslarıyla aralarına ihtilâf sokarak onları birbirlerine düşürmüştü. Devm eden muhâsara esnasında düşmanın kuvveti dokuz yüz bin kişiye kadar yükselmişti. Paşalar arasındaki rekâbet yüzünden kendisine bir türlü gereken yardım kuvveti gönderilmiyordu.

Tiryaki Hasan Paşa, askerî gücünden ziyâde keskin zekâsiyle düşmanı çeşitli taktiklere kurban ederek en sonunda karlı bir havada yaptığı huruçla tamamen bozmuş ve perişân etmişti.

Tarihlerimizin kaydettiğine göre Paşa'nın bu ani baskını karşısında mağrur haçlı kumandanı Ferdinand, gecelik kıyafetiyle kaçarak canını güçlükle kurtarabilmişti.

Tiryaki Hasan Paşa, hiç şüphesiz büyük bir zafer kazanmıştı. Padişah kendisini bir hatt-ı Hümâyunla taltif etmişti. Fakat bu hatt-ı Hümâyun okunurken Paşa'nın hüngür hüngür ağladığı görülmüş bunun sebebini soran silâh arkadaşlarına:

«— Hâle bakın, devlet nice olmuş!.. Eskiden böyle birçok kaleler alınır da bunlar için Pâdişah-ı dinpenâh Hazretleri'nin hatt-ı Hümâyunu vârid olmazdı. Vaktiyle haçlı donanmasını perişan eden Piyâle Paşa'ya böyle bir hatt-ı Hümâyun gönderilerek vezâret tevcih etmemişti. Biz ne yaptık ki; böyle bir tevcihe lâyık olalım!. Cihan Pâdişahının hatt-ı Hümâyunu artık küçük hizmetlere mükâfat olmaya başladı. Devlet bu hâle mi düşecekti!» dedi.

Tarih Muallimi
MEHMED AÇIKGÖZ

TÜRKÇESİ

Ahmed SELÂMÎ

KAYASALCIĞIM İLE MUHÂVERE...

Kayasal hergün aynı şeyleri tekrarlıyordu. Ahmed ise ne yapsın, sabredecek, yani (hakkı ve adâleti) müdâfaa edecekti. Sabır, hiçbir zaman meydân-ı gazâyı terketmek demek değildi. (Hakkın ve adâletin) önündeki mâniaları kaldırmak için zamâna ve zemine göre çalışmak, ama bıkmadan ve usanmadan, son nefese kadar çalışmak... İşte sabır buydu. Allah ve Resûlü böyle istiyordu. Dünyâya ikinci bir def'a daha gelmek imkânı da yokdu!. Ahmed böyle düşünüyordu ama, Kayasal'ın aklı fikri başkaydı. O, ne de olsa, mekteblerde, bayramlarda, seyranlarda, hep materyalist felsefe ile yoğurulmuş, eline aldığı kitab, gazete ve mecmualarda hep materyalist felsefen n avukatlarıyla göz göze gelmişdi. Bunun için de gene aynı nakarâtı tekrarlıyordu:

KAYASAL — Bu düzene (rejim) değişmelidir. Mâdem demokratik, lâik ve hukuk devletiyiz, öyle ise işçi, çiftçi, ırgat, köylü, fakir ve fukara hakkını almalıdır. Demokrasiye inanmadan bu işler düzelmez!...

AHMED — Bal gibi düzelir dostum! Allâh'a inanılırsa bal gibi düzelir. Cür'etimi bağışlayınız: Demokrasi, şefokrasi, oligarşi, monarşi, hiyerarşi, poligami, yok bü okrasi diye diye; neredeyse Türkçeyi bile unutup dilimizde de (dilokrasi) türeyecek!. Allâh'a inanmalı dostum Allâh'a... Hem öyle bir inanmalı ki, Allâh'dan başka hiçbir şeye de zırnık kadar inanmamalı..

KAYASAL — Canım iyi ama bu iş rejim (düzen) işi. Bunun Allâh'a inanmakla ne alâkası var?. Tutturmuşun bir Allâh'a iman faslı gidiyorsun!. İktisâdi bir mes'eleyi açsam Allâh'a inanmalı, yok siyâsî bir mevzuu ele alsam gene o... Kusura bakma ama matbu' reçete ile çalışan doktorlara benziyorsun!. Hangi hasta gelirse gelsin aynı reçete!. Vallâ dostum sizin başka bir şeye aklınız ermez mi?. Allâh'a inanacaksak, hepimiz inanıyoruz işte...

AHMED — Kayasalcığım, bak hemen öyle kızma!. Siz de durmayıp dinlenmeden «demokrasiye inanmakdan» bahsediyorsunuz. Biz ve zavallı millet nasıl kuzu kuzu dinliyoruz!

KAYASAL — (Hemen atılır) Tabi be birâder, ne olacakdı yani. Demokrasiden başkasını düşünebilir miyiz hiç?.

AHMED — Mirim efendim, bakınız bu bile beni hiç tatmin etmeyici bir cevâb. Bir kere, demokrasiden herkes başka şey anlıyor. Bugün en müstebit komünist rejimler bile «demokratik halk cumhûriyeti» olduklarından bahsediyorlar. Daha?. Mason imparatorluğunun dereceli derecesiz cümle birâderlerinden tutunuz da, her türlü kapitalist ve faşist patronlara kadar cümle çenelerde bu türkü!...

KAYASAL — Tamam işte. Demokrasiden daha câzibelisi yok da, onun için bütün gözler onda...

AHMED — Siz, «en iyisi demokrasidir» demek istiyorsunuz. Halbuki tamâmen tersine. Hiç de öyle değil. Belki, kendisinden daha kötülerin yanında o, az kötü olabilir... Bu ikisi ayrı şeyler. Herkesin gözünün onda oluşuna gelince: Teşbihde hatâ olmaz deyip, bir misâl vereceğim. Artistlere benziyor!

KAYASAL — Pek birşey anlayamadım. O ne demek o?.

AHMED — Mirim efendim bu demektir ki, iyi kıvırttırıyor!. İyi rol yapıyor canım!. Kim hangi rolü verirse olmaz demiyor giriyor altına... Onun için de herkesin gözü onda! Üstelik câzibesi de, kimdi o, hani bir İngiliz artisti var, işte ondan üstün aşağı değil... Meret o artist gibi bir türlü gebe de kalmıyor hani!...

KAYASAL — Yâhu birâder, sen neler söylüyorsun?

AHMED — Türkçesini. Ne yapayım mirim, söylemeyeyim mi?. Nasıl olsa biz bizeyiz, farketmez!. Bütün dünyânın gözleri önünde cereyân eden böyle bir rolü görmemekden, Allâh'a sığınırım... Siz göremiyor musunuz yoksa!. Aman azizim kerem buyurunuz, artistimiz öylesine câzibeli ki, herkes onun peşinde! Herkes başrolü ona vermenin heyecânında... Ve o da, Moskova'dan Vaşington'a, ve bunların bilumum kuyruklarından Filipin takım adalarına kadar, kim hangi rolü verirse (üstüne almam) demiyor!... Artist mi artist, kaabiliyet efendim!

KAYASAL — Her neyse canım, siz şu her derde devâ reçetenizle ne yapacaksınız, bundan bahsedin!...

AHMED — Haaa, bakınız onu anlatmam için gene işe bir misâlle başlamalıyım.

KAYASAL — Bu misâl de artistik mi?. Câzibesi falan?!.

AHMED — Meselâ sizin eve gelsem, tabii misâfir olarak, herşeyin yerini değiştiririm!. «Düzeninizi» değiştiririm!

KAYASAL — Anlamadım!

AHMED — Anlatayım: Diyelim ki misâfir olarak size geldim. Beni misâfir odasına aldınız. Şimdi lutfen cevâb veriniz: Benim sizde nasıl hareket etmem lâzım?

KAYASAL — Doğrusu pek birşey anlamıyorum ama hadi söyliyeyim. Adam gibi oturup konuşmanız, bir-iki saat hoş beşden sonra da adam gibi «eyvallah» deyip gitmeniz herhalde...

AHMED — Soyunup yatak odanıza girsem ve sizin yatağa şöyle bir uzanıversem, «iki saatde kestireceğim, beni o zaman uyandırınız» desem!

KAYASAL — Doğrusu ben sineye çeksem bile, bu deliye kadar eve getirecek mahlûk bulamadım mı diye hâtun küçük kıyâmeti başımda patlatır!.

AHMED — Peki sonra da mutfağa geçsem ve Allah ne verdiyse deyip atıştırmaya başlasam!

KAYASAL — Ne diyeyim birâder, aklı başında bir insan başkasının evinde kendi mülküymüş gibi hareket edemiyeceğine göre!.

AHMED — Sonra da tutsam, sizin evin içinde ne kadar eşya varsa hepsinin yerlerini değiştirip kendi keyfime göre yeniden tanzîme kalkışsam!. «Düzeninizi» değiştirsem!...

KAYASAL — Bilmem ama canını elimden zor kurtarırsın.

AHMED — İnsaf mirim! vurmadım, kırmadım... Sâdece kendi mülkümde gibi rahat ve serbest hareket etdim, o kadar!

KAYASAL — Olur mu öyle münâsebetsizlik canım? Mülk benim ev benim. Elbetde evin tanzîmi de bana âid olacak. Yoksa benim erkekliğim nerde kalır?. Nâmus mes'elesidir ayrıca bu!

AHMED — İşte Kayasalcığım ben de diyorum ki, acaba insanlar kimin mülkü? Dünyâsı, ayı, güneşi ile acaba kâinât kimin mülkü? Ve üstelik adâlet de mülkün (nizamın) temeli olunca, bu mülkün tanzîmi kime âid olmalı?... Aksi halde, Rubûbiyetle (mülk sâhibi oluş diyelim) ubûdiyet (nizâma itaat edicilik diyelim), sizin erkekliğiniz kadar olsun hesâba katılmamış olacakdır!. Allâh'a siz de inandığınıza göre!

KAYASAL — Hımm! ama şey, yani evet, doğru!

AHMED — Dünyâ'da misâfiriz be Kayasalcığım. Mülk sâhibinin nizâmını ve eşyâyı tanzîmini kurcalamak, bana büyük bir delilik gibi geliyor! Sizin evde yapdıklarım, bunun yanında devede bir tek tüy bile olamaz! Onun için biz, (Allâh'a îmân) diyeceğiz ve herşeyi O'na bağlıyacağız. Gerisi çıkmaz sokak!...

ortadoğu'dan

SAİD ŞÂMİL

Yahudi Davası ve Filistin!..

— 9 —

Bellur Kulüb'ün sarfiyatı geniş tutulduğuna göre işçileri tecrübeli, garsonları da seçkindi. Ayrıca gece âlemlerini şuhlandırmak üzere Londra'nın tanınmış güzel aktrisleri angaje edilmişti. Gelecek kahraman subaylara refakat etmek şerefinden pay almaları için, İngiliz âile kızları ve sosyete hanımları bu cünbüşe dâvet ediliyorlardı.

Füsûnlu mâcerası ve binbir çeşit safasıyle alâka çeken bu Bellur Kulüp, İngiltere'de bilhassa hanımlar arası toplantılarda her türlü gıptaya mevzu oluyordu. Maddi ve manevî yapılan bağışlar her nedense vatan müdâfilerine karşı bir şükran borcu edâsı taşıyordu. Onun için olacak muhâsebesinde kaydedilmedik sefâhet ve irtikâp olunmamış rezâlet kalmıyordu. Mukaddesatı çiğnemek, ahlâkı çürütmek, âileyi ve cemiyeti sefâhate sürüklemek sûretiyle nice varlıkları çürütmeye muvaffak olan İsrailoğulları bu metodun ilk denemesini Roma hâkimiyetine karşı tatbik etmişlerdi. Bu tatbikat uzun sürdü. Fakat sonunda Roma İmparatorluğu'nu rezâlete çevirdi. Bunun üzerine mevzua ehemmiyet verdiler, üzerinde kafa yordular. Bundan kendilerine has mahrem bir doktrin yaptılar. Bu doktrininin inceliklerine nüfuz etmek isteyenler için «İsrail Hükemâsının Protokolleri»ni okumak kâfidir.

Bu arada misal olsun diye biraz da mevzuun dışına çıkalım: Batılılaşma sevdasında olan münevverlerimiz vaktiyle Fransız İnkılâbı'na meftûn idiler. Bu inkılâb işinin Moiz Mendelshon eliyle nasıl bir oldu bitti hâline getirildiğini şimdi Marksizme kapılmış olan gençlere ibret olsun diye hülâsa etmek isterim:

Fransız inkılâbının herkesçe bilinen Mirabo adında bir hatibi vardı. Bu derbeder mahlûk meşhur mâliyeci Kont Mirabo'nun oğludur. Babasının servetini bir yahudi güzelinin uğruna heder etti. Bütün serseriliklerine rağmen bu derbederin ulu orta konuşmasından kralın amcazâdesi Duk d'Orlean hoşlanırdı. Bunu sezen yahudi bankeri Mondelson yahudi güzeli Heris vasıtasıyla Mirabo'ya müzâheretle bulunmuş ve onu önce Adam Vayshopt ile temasa sokmuş daha sonra inkılâbçı bir teşkilât haline getirilen «Büyük Doğu» Mahfeline girmesine delâlet etmiştir. Böyle uzun bir hazırlıktan sonra kendisine Duk d'Orlean'ı avlamak vazifesi tahmil edilmiştir.

Dük Sarayın gidişatından memnun değildi. Mirabo bu noktadan işe başladı. Memleketin selâmete kavuşması için Dük'ün devlet mes'ûliyetini kabullenmesi gerektiğine kendisini ikna' etti. İşin bundan ötesine yahudilik re'sen el koydu. İlk hamlede Fransız masonluğunu temsil eden «Mâvi Mahfel» ile inkılâbçı masonluğu temsil eden «Büyük Doğu Mahfeli», Meşrik-i Azamlık Makamı Dük'e tevcik edilmek sûretiyle birleştirildi. Loca sayısı, bine çıkarıldı. Bunların idâresi yahudilerle inkılabçılara tevdi edildi. Yavaş yavaş Dük'ün ikâmetgâhı olan Pale Ruvoyol zevk ve rezâlet saçan bir inkılâbçılar karargâhı oldu. Bu da kâfi değilmiş gibi Jozef Balsamo, adına bir yahudi mütehassısına sarayın bodrumunda baskı merkezleri kuruldu. Durup dinlenmeden beyannameler tahrikçi broşürler, inkılâb fikriyâtını besleyen eserler ve şimdi Türkiyemizde olduğu gibi fuhşiyat yığını romanlar, teoriler, murakıpların gözü önünde bastırıldı, dağıtıldı. Bu sûretle Pale Ruvayel tarihin o zamana kadar kayıt etmediği bir şekilde, habâsetin fuhşun ve anarşinin hem fikriyat merkezi hem de tatbikat meşheri oldu. Dük'ün kanun üstü nüfuzundan bilistifâde devlet makanizması yavaş yavaş felce uğratıldı. Vaktaki reaksiyon korkusu zâil oldu, işte o zaman halk kitleleri tahrik edilerek Versay saldırıları Bastil baskınları tatbik edildi. Neticede Fransa'nın azimet devrini temsil eden Lüi'ler, akabinde Dük d'Orlean'lar daha sonra Mirabo'lar sürülüp atıldı. Üç yıl devam eden bu vahşi giyotin ameliyesi, yalnız hânedân ve zâdegânı değil, varlıklı ve mevki sahibi kim varsa kardinaller de dâhil hepsinin kellelerini uçurdu. Bu kâfi değilmiş gibi, bunlara âit saraylar; şatolar ve konaklar asırlar boyu biriktirilmiş altın, evâni giranbâha mücevherat; nâdide sanat eserleriyle tıklım tıklım doluydu.

(devamı var)

Sebil

DİL ve EDEBİYAT

Fonoloji Bakımından Türk Dili ve Divan Edebiyâtı

— 5 —

İsmail Hâmi DÂNİŞMEND

Bunda birinci mısrâ üç, ikinci mısrâ da dört parçadan mürekkeptir; tabiî okurken ibâreleri birbirine karıştırmamak için aralarında pek hafif vakfeler yapmak lâzımdır: İşte bir taraftan o imâleler bir taraftan da bu vakfeler hem zaman, hem nefes, hem ses dalgalarının sayısı bakımından çok büyük farklar husûle getirdiği için, vezin birliğine rağmen bu iki beyit arasında çok bâriz bir âhenk tehâlüfü vardır (Fuzûlî)nin muazzam dehası ayni bir vezin çerçevesi içinde işte bu muhtelif âhenklerle ifâde ettiği muhtelif mefhumlar arasındaki fonolojik tenâsübün sırrını bulmuş olmasında gösterilebilir. Bu vaziyete göre «Vezin» demek, zâhirî bir âhenk ölçüsü demektir: Halbuki şi'rin bir iç âhengi vardır: Buna «Rythme» denir; bir şi'rin zâhirî vezin birliğine rağmen hemen her mısrâının ayrı bir «Rythme»i olabilir.

DİVAN DİLİ

Divan şi'rinin kendine göre ayrı bir dili ve bu husûsi dilin ayrı bir telâffuzu vardır; umumî hayattaki konuşma diliyle konuşma telâffuzunun Dîvan dili ve Divan telâffuziyle alâkası yok gibidir. Manzum hikâyelerdeki muhâverelerde bile Dîvan dili mevcûdiyyet ve istiklâlini muhâfaza için konuşma dilinden dâima uzak kalmıştır. Telâffuzda da böyledir ve hattâ Dîvan fonetiğinde mevcûd olan bâzı sesler hayat fonetiğinde mevcûd değildir: Bunların en mühim misâli olarak «Kh» ve «Th» fonemleri gösterilebilir; bu gibi fonemlerin mânâ ile alâkadâr fonolojik rolleri vardır: Meselâ «vaziyet» mânasına gelen «Hâl» kelimesiyle yüzdeki «Ben» mânâsına gelen «Khâl» kelimesini! «Hizmetçi» mânâsına «Khâdim kelimesiyle «Yıkıcı» mânâsına «Hâdim» kelimesini ve «Sıcak» mânâsına «Har» kelimesiyle «Diken» mânâsına «Khâr» tâbirini karineye ve tahmine ihtiyaç bırakmaksızın derhal birbirinden ayırd edebilmek için «Kh» sesini iyice belli etmekten başka çâre yoktur. Meselâ (Fuzûli)nin:

Kıldı zülfün teg perîşan hâlimi
Khâlin senin

mısrâında yan-yana gelen «Hâl» ve «Khâl» kelimelerinin ayni şekilde okunması gülünç mânâsızlıklara bile yol açabilir! Bu sesin hayatta mevcûd olmaması Divan şi'ri bakımından hiç bir kıymeti hâiz değildir. «Th» fonemi de böyledir: Meselâ «Kıymet» mânâsına «Themen» kelimesiyle «Yâsemin» mânâsina «Semen» kelimesinin tefriki ancak «Th» foneminin Dîvan fonetiğine göre telâffuziyle te'min edilebilir; onun için Divan şi'rini konuşma dilinin telâffuziyle okumaya kalkışmak âdetâ vezinsiz okumak veyâhut nesre çevirmek gibi bir şeydir! Hattâ bu meselede devir ve lehçe husûsiyyetlerine bile riâyet etmek zarûreti vardır.

Divan şi'rine konuşma telâffuzunun tatbiki ancak bâzı mizâhî yazılarda tesâdüf edilebilecek bir istisnâdır; meselâ «Türk Galip Paşa» diye şöhret bulan (Abdülhalim Galip Paşa)nın Kastamonu şîvesini telâffuziyle beraber Divan şi'rine tatbik eden «Mütâyebât-ı Türkiyye»si baştan-aşağı öyledir.

Gorkman ben emmi gayrî soğuk getti yazladuk
Gayrû debertme hep tüyü düzdük palazladuk
Çiftün bi yanna ben de goşuldum öküz gibi
Bir tek kömüşle tarlaYu eyce natazladuk

Bu mizâhî gazel parçasında bile hayâtın ciddî Dîvanlara giremeyen müptezel ve kaba kelimeleri vezin ve kafiye zarûretleriyle az çok Divan fonetiğine uymak ve uydurulmak mecbûriyyetinde kalmaktadır.

DÜŞÜNCELER

Şükrü ERİCEL

Kayadan perçin perçin sökülse de kelime;
Keskin bir kılıç gibi gelip konsa elime.

Mahzûn gönlümde duysam hasretini elemin.
Esrârın perdesini çözebilsem âlemin.

Tek noktanın içinde kurulan bir dünyayı,
Yalnız bir işaretle, gökte bölünen ayı.

Fezâların kalbirde; nakış nakış bir kilim!
Bende; binbir hendese, renk renk örülmüş iklim.

Hakîkatler sarılmış yumak, düşünce, iplik.
Şâha kalkmış, maddenin ötesinde gariplik.

Ruhum sende kurulmuş tuzak, inkârcı madde!
Erişmedi şu berrak duygularım son hadde.

Aktım bir nehir gibi, uzunca yatağında.
Geceler... Şu geceler; hapsettiler ağında

Müjdedir karanlığa; seherde gülen ışık.
Şafaklarda bülbül - gül; biribirine âşık.

Açılan ellerime rahmet döker melekler.
Ümit; çiçeklerinin tez açmasını bekler.

Bir ağaç ki; mevsimler yaprağında sararır.
Zaman tırpanı biçer; yıldız gökte kararır.

Bir yol ki; gelen gider, gidenler geri gelmez.
Düşünenleri ölür, DÜŞÜNCELERİ ölmez.

NE DEMİŞLERDİ:

ÇARŞAF ve PEÇEYE DÂİR

YAKÛB KADRİ

Bu çirkin asrın ve bu çirkin muhitin yegâne süsü, yegâne güzelliği sizin çarşafınız, sizin peçenizdir; yalnız bunlardır ki, gözlere hâlâ bakmak tahammülünü, bakmak arzusunu veriyor. Niçin onlardan müştekî gibisiniz? O mazrûfa bu zarftan daha muvafık ne olabilir? Sizi böyle gördükçe, bir kadının başka türlü nasıl giyinebileceğini düşünüyorum ve çarşafsız, peçesiz bir kadın tahayyül edemiyorum. Siz bizim aşkımızın, hürmetimizin, siz bizim kıskançlığımızın mûti' mahbuseleri değil misiniz? Vücudunuzun şeklinia lan bu dilfirîb mahbesi sizin etrafınıza, sizin yüzünüz üstüne biz ördük; bizim ihtimâmımız, bizim muhabbetimiz ördü. Sizi güneşten, sizi havadan, sizi kem nazardan sakındık da böyle yaptık. Yazık değil mi ki, o saçlara güneş vursun, o yüzü havalar, tozlar hırpalasın; yazık değil mi ki — maazallah! — o gözlerin harîmine, hâilsiz kolayca, lâübali bir yabancı gözün kıvılcımı sıçrasın? Düşündük ki, belki bilmiyerek, belki, bilâihtiyar, birinin üstünde fazlaca tevakkuf ediverir. Onun için yüzünüzü örttük; zira tebessümlerinizin, bakışlarınızın kıymetini biz anlıyor, biz biliyorduk. Gönlümüz onların öyle lüzumsuz yere heder olmasına acıdı da bir ipek mahfaza içinde muhafazalarına lüzum gördü. Çünkü, siz hilkaten müsrifsiniz, hazinelerinizin pahasını bilmezsiniz; her şeyde bahîl olan tabiat, bütün kabiliyet-i sehâsını size verdi, sizin kalbinize döktü, fakat öyle bir ifrat ile ki nihayet böyle bir tedbire ihtiyaç hissettik. Zaten insanların yegâne vazifesi tabiatın hatalarını tashihe çalışmak değil midir?

İnsanlar kadınlara tahakküm ettikleri gündür ki, tabiata galip geldiler. Cemiyetlerin ve medeniyetlerin esasını bir erkek kıskançlığı kurdu. Memleketlerden, vatanlardan evvel ilk müdafaa edilen kadındı. Bana inanınız, bütün bu evler, bu mâbedler ve bu şehirler sizin için yapıldı ve sizin açıldığınız ve sizin kıskançlık mahbesini yıktığınız yerlerde, derhal evler yıkıldı, mâbedler harap oldu, şehirler çöktü. Çünkü sizin mahbesleriniz o yerlerin surları idi, kaleleriydi. Niçin başka cinsten kadınlara bakıp da, başınızda garip mütalâalara meydan açıyorsunuz? Onlardan size ne! Siz, başlı başınıza bir âlemsiniz; ben o âleme girdiğim dakikadan itibaren hariçte bir başka mevcudiyet var mı, yok mu, unuttum bile. Siz niçin kendinizde herkesi unutmuyorsunuz?

Söze başlarken size demiştim ki, bu çirkin asrın, bu çirkin muhitin yegâne süsü, sizin çarşafınız, sizin peçenizdir. Memnun ve müsterih yaşamak için bu kanaat size kifâyet etmez mi? Halbuki benim ruhumu sadece bu kanaat dolduruyor; peçeleriniz ve çarşafınız... Bunlardır ki bana muhabbeti öğretiyor, hayata muhabbeteti, aşka muhebbeti, memlekete muhabbeti öğretiyor. Bâhusus memlekete muhabbeti... Zira, sizin bu örtüleriniz, bu süsleriniz değil midir ki, minarelerden ve o al râyetten sonra bu serseri ruha bir âşina melce ve bir emin mersâ saadeti veriyor.

Peçenizin kudsiyetini şuradan anlayınız ki, bir yabancı elin ona uzanması ihtimali bile, gayz nedir, hırçınlık nedir, intikam nedir, kin nedir hiçbirini bilmeyen bir tembel ve yorgun ruhta beldeler yıkacak, burcu barûlar devirecek bir ateş alevliyor.

Gördünüz mü? Peçenizden bahs ederken haşin adımlarla yüksek surlar etrafında dolaşan bir eski kahraman gibi söz söylemeğe başladım. Belki, bunların hiçbirini yapmıyacağım, fakat emin olunuz ki, şu dakikada çok samimiyim. Size, sizin örtülerinize ve süslerinize doğru teveccüh edince kendimi her şeye kaadir farz ediyorum. Tarih-i menâkıb-ı beşeriyeyi dolduran en büyük kahramanlıklar bana birer çocuk oyunu gibi geliyor.

Sakın onları çıkarmayınız, sakın onları atmayınız. Bu çirkin asrın, bu çirkin muhitin ortasında asâlet ve zarafet-i ruha yegâne dal olarak bunlar, sade bunlar kaldı. İnsanlar senelerden beri, insanlığı terzîl için ve cemiyetlere manzaraların en fenasını vermek için sevimsiz bir cinnetle herşeyi devirdiler. Bu

(Devamı 15. Sayfada)

İSLÂM ÂLEMİNDEN

İslâm Mimârisi

Karaçi'den bildirildiğine göre İsmaili Mezhebi'nin lideri olan Kerim Ağa Han, Karaçi Rotary Kulübünde bir açıklama yaparak İslâm mimarisini en güzel bir sûrette temsil edecek olan mimari esere 1890 senesinde «Nobel Mükâfatı» verileceğini bildirmiştir.

Birçok sapıklıklar ihtivâ eden İsmaili Mezhebi'nin kendi dindaşlarından ziyâde İngilizler arasında yaşayan liderinin bu açıklamayı dini bir mahfelde değil de, siyonist kargâhlarından biri olan «Rotary Kulübü»nde yapmış bulunması, son derecede câlib-i dikkattir. İslâm Dünyası'ndaki siyonist faaliyetler, daha ziyâde İskoç teşkilâtına bağlı bulunduğuna nazaran itikâdi sapıklıkların da onlarla alâkası bu sûretle sâbit olmuyormu?...

Kerim Ağa Han'ın 1890 yılındaki Nobel mükâfaatının İslâm mimarisini en güzel bir sûrette temsil edecek olan mimari esere verileceğini nasıl garanti edebildiğini kestirmek de cidden müşküldür. Demek ki, Nobel mükâfatları; icâbında henüz vücûd bulmamış bir eser için dahi, evvelden sipariş ve garanti edilebilmektedir. Türkiye'deki solcuların arada bir - kendi kendilerine de olsa - Nobel'e falan veya filânın namzedliği ile giriştikleri propagandaların da iç yüzü böylece anlaşılmaktadır.

Kerim Ağa Han'ın açıklamasına göre yüksek bir meblağ teşkil eden bu mükâfaat, her üç yılda bir İslâm mimarisi sahasındaki çalışmalara ayrılacak ve bu hususta din ve milliyet hususları da nazar-ı itibâra alınmıyacakmış!...

Libya-Vatikan Münâsebetleri

Trablusgarp'ta resmen açıklandığına nazaran, Libya Hükûmeti ile Vatikan arasında devamlı bir siyasi münâsebet te'sis edilecektir. Libya'nın bu kararını, Vatikan henüz müsbet olarak cevaplandırmış değildir. Fakat Muammer Kaddafi, peşinen Vatikan tarafından Bingazi'de kurulması istenilen klise için gerekli müsâadeyi vermiştir.

Muammer Kaddafi, İslâm Âlemine sosyalizmi getiren ve bunun şampiyonluğunu yapan Nâsır'ın emir ve parelelinde hareket etmiş bir ihtilâl ricâlidir. Libya'da, mütedeyyin halk nezdinde kendine itibar sağlamak için bazı müsbet işler yaptığı da inkâr edilemez. Fakat hareketlerinin umûmi manâ ve istikâmeti, göz önüne alındığında, kendisinin şan ve şöhret peşinde koşan bir heveskârdan ibâret olduğu anlaşılmaktadır. Geçenlerde topladığı Müslüman-Hristiyan Konferansı ile bunu ortaya koymuştur. Şimdi de Bingazi'de yeni bir klise inşasına müsaade etmekte ve Vatikan gibi dinî bir devletle resmen diplomatik münâsebetler te'sis etmiş olmasıyle bu babtaki hükmümüzü doğrulayan daha sarih adımlar atmış bulunmaktadır. Bu delikanlı lider, anlaşılan kendisini en fazla alkışlayanlardan yana olmak istikâmetinde bir faaliyet göstermektedir. Bakalım zamanla daha ne garâible karşılaşacağız!...

Suudî Arabistan'da Nüfus Sayımı

Suudi Arabistan'da 1974 yılında, nâdiren yapılan nüfus sayımlarından birisi yapılmış fakat neticesi bugüne kadar ilân edilmemiştir. Son günlerde yapılan resmi açıklamaya göre, bu müslüman devletin umum nüfusu yedi milyon ikiyüzbin kişidir.

Afrika - İslâm Konferansı

Moritanya'nın başşehri Noukchott şehrinde Mart ayı (Rebiulevvel) içinde Afrika-İslâm Kongresi yapılacağı bildirilmiştir. Kongre için gerekli hazırlıklar tamamlanmış olup Afrika'da bulunan İslâmi hareke ler üzerinde müzâkerelerde bulunmak Kongrenin ana gayesi olacaktır. Dünya İslâm Birliği bu kongrenin toplanmasına yardımcı olmaktadır.

Haham Efendi İsrail'in Tutumunu Suçluyor

Sovyetlerden gelen yahudiler üzerine geçenlerde Brüksel'de aktedilen «Dünya Sovyet Yahudileri» konferansında New York'lu bir yahudi hahamı olan H. Frankel Rusyadan çıkan Yahudilerin İsrail'e gitmeye mecbur olmadıklarını, istedikleri yerde kalıp yerleşebilmeleri gerektiğini söylemiştir. Ayrıca Rusya'dan çıkan yahudilere yardım cemiyeti İsrail'e yerleşmek istemeyen veya yerleşip te çıkmak isteyen yahudilere yardım etmemektedirler. Avusturya ve İtalya'da bu durumda bulunan 5000 yahudi mali bakımdan çok perişan bir vaziyette bulunmaktadırlar. Haham efendi Beynelmilel Kızılhaç teşkilâtına seslenmiş ve teşkilâtın harekete geçerek Rusya'dan Viyana'ya (Avusturya) varan yahudilere ilk yardımı yaptıktan sonra istedikleri yere yerleşebilecekleri hususunda bilgi verilmesini istemiştir.

Tuhaf bir tesadüf olacak ki aynı konferansta söz alan İsrail'in eski başbakanı Golda Meir bu yahudilerin «mutlaka İsrail'e gitmeleri gerektiğini» savunmuş ve onların İsrail'e gitmeleri «Onlar için de iyi olacak bizim için de iyi olacak» demiştir.

(The Indianapolis «Star» Şubat 19, 1976)

Rabat'ta İslâm Üniversiteleri Cemiyeti Toplandı

Fas'ın başşehri Rabat'ta 22 Mart 1976 (21 Rebiulevvel 1396) günü başlayacak olan İslâm Üniversiteleri Cemiyeti toplantısı 26 Mart Cuma günü sona erecektir.

Toplantıda şu mevzular görüşülecektir.

1 — Genel eğitim yanında İslâmi eğitimin yeri.

2 — İslâm âleminde İslâmi öğretmenler yetiştirmek.

3 — İslâm âleminde Arapça tedrisatı.

4 — İslâm âleminin meseleleri.

Mezkûr konferans için İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İslâm Araştırmaları Enstitüsüne davetiye gelmiştir.

MİLLETLERARASI 1. İSLÂM İKTİSADİYATI KONFERANSI İNTİBALARI

Dr. Mustafa Bilge

TANIŞMA

20 Şubat Cuma günü Mekke - İntercontinental oteli salonlarında kabul resmi düzenlendi ve bütün davetliler orada birbirleriyle tanışmak fırsatını buldular. Tabi birbirlerini senelerce önceden tanıyanlar, uzun uzun, geçen senelerin hatıralarından bahsettiler. Kongreye katılanlar arasında hemen hemen her ülkeden davetli vardı. Mısırlılar ve Pakistanlıların çoğunlukta olduğu hemen göze çarpıyordu. Esasen bu durum sonradan açıklanan istatistik ile de ortaya çıktı. Türkiye'den sonradan grupa katılan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi hocalarından Prof. Dr. Aydın Yalçınla beraber altı kişi gelmişti. Halbuki Mısır'dan yirmi dört iştirakçi vardı. Bu, sadece Mısır'dan gelenlerdi. Bir de Mısır'lı olup da Kuveyt, Katar, Suudî Arabistan gibi ülkelerde çalışan ve kongreye katılmış olanlar hesap edilirse bu rakam otuza hattâ otuzbeşe çıkıyordu. Bir ara yerli davetlilerle birlikte kongreyi 450 kişinin takip etmekte olduğu haber verildi. Başta Melik Halid b. Abdülaziz olmak üzere Suudî Arabistan idarecileri, kongreye karşı yakın ilgi gösterdiler. Televizyon ve gazeteler de günlerce kongreden baş haber olarak bahsetti. Gazetelerde sık sık kongreye katılan kıymetli zevatla mülâkatlar yapıldı. Bu kıymetli zevat arasında şunlar göze çarpıyordu. Ezher şeyhi Dr. Abdülhalim Mahmud, Melik Abdülaziz Üniversitesinden aslen Mısırlı olan Muhammed Kutb, Muhammed Mübârek, Mustafa Zerka, Türkiye'de «İslâmda Helâl ve Haram» tercümesi ile tanıdığımız Dr. Yusuf Karadâvî, Mahmud Ebu Saud. Bu arada Türk heyetinden Prof. Dr. Sabahaddin Zaim, Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş ve Doç. Dr. Salih Tuğ ile İslâm İktisadiyatı meselesi üzerinde İngilizce neşredilen «Arab News» gazetesinde bir mülâkat yayınlandı.

AÇILIŞ:

21 Şubat Cumartesi günü Milletlerarası Birinci İslâm İktisâdiyâtı Kongresi açılış toplantısı yapıldı. Açılışa ilk olarak Kur'an-ı Kerim okuyarak girildi. Daha sonra Yüksek tahsil bakanı [1] ve Suudi Arabistan Üniversiteler Konseyi başkanı Hasan Âl Şeyh Kral Halid b. Abdülaziz'in hususi mesajını okudu. Bu mesajı ehemmiyetine binâen aynen aşağıya alıyoruz.

Hamd Allaha, salat ve selâm peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa'ya aittir.

Müslüman kardeşlerim, sizlere vahyin ve risâletin nâzil olduğu mahale, dünyanın her tarafına yayılmış müslümanların kıblesinin bulunduğu şehre hoş geldiniz derim.

Toplantınızdan beklenen bütün hedeflerin gerçekleşmesi için Allaha dua edelim. Bu hedefler her tarafta hakim olan muasır problemlerin yani iktisâdi meselelerin hallidir. Malûmunuzdur ki İslâmiyet Allahın insanlığa gönderdiği en son dindir ve insanlığın faydasına olan her şeyi ihtiva eder.

Kaynağı ve dinamizmi sâyesindedir ki İslâmiyetin rehberliği ile her asırda hayatın iktisâdi ve diğer sahalardaki meselelerini çözmek mümkündür.

İslâmiyetin bugün Dünyayı sarmış olan ekonomik mes'eleleri çözmeye kadir olduğuna sizin bu kongreniz kâfi şahittir.

(1) Bizde umum müdürlükle idare edilen Suudi Arabistan'da Yüksek Tahsil idaresi bakanlığına bağlanmıştır.

(Devamı var)

İman Hakikatleri Etrafındaki Suallere CEVAPLAR

İSMAİL FENNÎ ERTUĞRUL

— XIII —

Sual: Niçin?

Cevap: Çünkü Hz. İsa'nın babasız Dünya'ya gelmesinden yahud ateşin Hz. İbrahim'i yakmasından dolayı tabiatın kanunları hiç bozulmamış bunlar ahkâm mı dâima icra etmektedir. Mesela bir çocuk bir vâlide ile pederden Dünya'ya gelmekte ve ateş de temas ettiği şeyleri yakmaktadır. Bir kaidenin bir kaç istisnası olmasından dolayı kaidelik sıfatını kaybetmesi lâzım gelir mi? Bu mûcizeler hikmete mugâyir de değildir. Çünkü bunlar Cenab-ı Allah'ın mutlak kudretini göstermek ve gönderdiği peygamberleri teyid etmek hikmetlerine mebnidir. Peygamberler bir takım mûcizeler göstermişlerdir. Bunlar tevrat ve incil ile Kur'an'da zikrolunmuştur. Bu gibi hârikalar vukua geldiği vakit şimdiki akademiler yoktu, ki derhal selâhiyetli ilim ve fen erbabından bir heyet teşkil edilerek onların zabıtları vesika olarak muhafaza edilsin.

Sual: Tevrat ve İncil vesika addedilmiyor mu?

Cevap: Edilmiyor. Çünkü bunlar hakkında tedkikat yapanların beyanlarına nazaran tarih nev'inden olan bu kitapların kanaat husûlüne kâfi olmadıkları anlaşılmaktadır.

Sual: Bunlar ne gibi sebeplere mebni olarak kanaat için kâfi görülmüyor?

Cevap: Çünkü bu tetkiklere nazaran sami milletlerin an'anelerini havi olan Tevrat Musa'nın doğumundan 639 sene evvel kral olan Josias zamanında başrahip Helkiah'ın riyâseti altında Mısır ve Babil esaretinin en eski an'aneleri vasıtasıyla yazılmıştır. Esfar-ı hamse birincisi olan âlemin yaratılışı «*Tekvin*» seferi diğerlerinden ayrıdır. Mısırlıların Geldânilerin ve Hindlilerin an'anelerinden alınmıştır. Hz. Musa'nın kanun ve emirlerinden bazıları muhafaza edilmişse de bazı Esfar-ı Hamsenin umûmi heyeti Hz. Musa'ya atfedilemez.

İncile gelince bu kitabın vaktiyle elliden ziyade muhtelif nüshaları intişar ettiğinden Ruhban meclisi tarafından bunların yalnız dördü kabul edilmiş ve diğerleri yakılmıştır.

İNKILÂB MEZÂLİMİ

TÜRK MİLLETİ'NDEN GELECEĞİN TARİHÇİSİNE RAPORLAR

PADİŞAH TUĞRALARI ve KİTABELER YOK EDİLİYOR

— II —

İ. Hakkı Konyalı

Siyasî bir değişiklik yapılırken bu imparatorluk bütün yönleriyle inkâr edilircesine davranılmıştır. Kraldan ziyâde krallık tarafları olanlar evvelâ Pâdişahların âbideler üzerindeki tuğralarını ve armalarını hoyratça yok ettiler. Harf inkılâbından sonra da kaatil çekiçler kitâbelere de musallat edildi. Korkunç bir fırtına halinde tuğra, arma ve kitâbe katliâmı başladı.

Ben elli seneden beri İstanbul'un bütün âbidelerini tetkik ediyorum. Görmediğim kitâbeli bir mezartaşı bile kalmamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti topraklarının başka yerlerinin âbidelerini de tetkik ettim. Kitâbelerinin fotoğraflarını aldım. Sayılamıyacak kadar çok tuğra ve kitâbe kazınmış ve kırılmıştır. Fâtih'in, İkinci Bâyezid'in, Yavuz'un ve Kanûni'nin ve daha sonraki pâdişahların tuğraları ve kitâbeleri kazıttırılmıştır. Bu tahrip fırtınası eserken, eski eser ve tarih sevenler korkunç bir baskıya rağmen ellerinden geldiği kadar bu fırtınayı dindirmeye çalıştılar.

Ben, Son Posta Gazetesi'nde bu tarih ve eski eser düşmanlığının önlenmesi için yazılar yazdım. O devrin kötü bir damgası vardı. *MÜRTECİ!*.. Her medeni cesâret gösterenin alnına «bu» damga vurulurdu. Bazı yazıların ve tuğraların üstünü alçı ile sıvatarak kapatabildik ve bu sûretle imhalarını önliyebildik.

Eski Harbiye Nezâreti'nin (bugünkü İstanbul Üniversitesi) kapısının iç ve dış tarafının üstlerindeki yazılar ve tuğralar kazıtılıyordu. Ben gazetemdeki yazılarımla başta hamiyetli Muallim Cevded olduğu halde devrin büyük sayılanlarına müracaat ettik. İskele kuruluyor, kazıma başlıyordu.

«— Kazınmasın, yazıların üstlerine büyükçe mermer levhalar geçirilsin!.. Tuğralar alçı ile sıvansın!..» dedik.

Pırlanta değerindeki yazıları taşıyan mermer panoların köşelerine delikler delindi. Mermer levhalara kapatıldı. Zâlimâne baskı azaldıktan ve akl-ı selim hâkim olmaya başladıktan sonra bu mermer levhalar atılarak altından bugün görüldüğü gibi eski yazılar yeniden ortaya çıkarılmıştır. Fakat bu kitâbenin muhteşem tuğrası halâ alçıdan bir sıva altındadır. Üstüne de T.C. rumuzu kondurulmuştur. Bugün o hali ile gözükmektedir. Onun da ortaya çıkartılmasını istiyoruz.

Sultanahmed'de parkın karşısındaki «*Taş Mekteb*» denilen Cevri Kalfa'nın som mermerden yapılmış bir mektebi vardır. Devri, mektep mimârisinin şâheser bir örneğidir. İki kapısının üstünde birer tuğra ve yanlarında tâlik ile yazılmış manzum tarih kitâbeleri var idi. Ben orada Ticârethâne sokağında oturuyordum. Bir sabah iskele kurularak tuğra ve yazıların kazınmakta olduğunu gördüm. Hâin eller iki tuğrayı kazımıştı ki; yetişip bağırdım:

«— İn, çabuk in aşağıya!.. Ne yapıyorsun? Kim verdi bu emri sana!»

«— Eminönü Kaymakamı!..» dedi.

«— Cinâyet işliyorsun! Defol!» dedim.

Takımlarını torbasına koydu gitti. Sağdaki kapının üstündeki manzum kitâbenin sağdan dört mısraı kazınmıştır. O devrin yüz karası hâlinde halâ bu şekilde durmaktadır. Bu kitâbeleri daha evvel tesbit etmiştim. Vereyim, üstâd Hattat Hâmid eski yazısına uydurarak bunu tamamlayabilir. Alâkadarlardan ricâ ediyorum.

Kız Mektebi yapılarak yaktırılan eski Şeyhülislâmlık binasının kapısının üstündeki tarih kitâbesini kazıyorlardı. İstanbul Müftüsü Hasan Fehmi Efendi'den rica ettim. Üstünü alçı ile sıvadık. Aradan epeyce bir zaman geçtikten sonra Müftü Efendiden alçının kaldırılmasını istedim.

«— İbrahim Bey başıma iş açacaksın!» dedi.

Israr ettim.

«— Hoca!...» dedim. «Sen açtır, yaldızını ben getireceğim!» Açtırdık. Yaldızını verdim. Yaldızlatıldı. Böylece kurtuldu. Mimar Sinan'ın türbesinin kitâbesini de bu şekilde zorlukla kurtarabildik.

Harf inkılâbı zamanında Haliçteki Deniz Kumandanı, tuğraların, âbidelerin, eski kitâbelerin amansız düşmanı olmuştu. Kasımpaşa'daki bütün tuğraları, armaları, kitâbeleri kazıtmıştır. Yalnız Tersane Kasrı'nın içindeki kitâbelerle Vâlide Sultan Taş Kızağı'nın kitâbesi kurtulabilmiştir. O vakit kızağın önünde bir mavna bulunduğu için kitâbesini görememişler.

Yavuz Sultan Selim, dedesi Fâtih'in Haliçteki tersânesini genişletmiş, burada Mısır'ın fethi için boyu onbir metre olan demirden eşsiz bir top yaptırmıştı. Bu demir top, dökme değil döğme idi. Topkapı Sarayı Müzesi'nde Derya Kaptanı Cafer Reis'in Birinci Sultan Selim'e eliyle yazdığı ariza aynen şöyle söylüyordu:

«Şimdiye kadar Dünyada bu büyüklükte bir top dökülmemiş ve mavnaya konmamıştır!...

Top mavnaya konmuş, Gelibolu'dan savaş techizâtı ve erzak alarak Mısır'a doğru Akdeniz'e açılmıştı. O varıncaya kadar Yavuz Mısır'ı almıştı. Nil'in içindeki Kasr'ul-Mikyas'da dinleniyordu. Derya Kaptanı Cafer Reis'in mavnası Nil'e girerek burada zafer şenliklerine katılmıştı.

(Devamı Var)

HARF MES'ELESİ

Prof. Fuad Köprülü

(Milli Mecmua s. 75 I Kânuni evvel 1926)

Türkçe'nin lâtin harfleriyle yazılmasını ibtidâ 1278 tarihinde ileri süren Azerbeycan'ın meşhur edibi ve ilk tiyatro muharriri Mirza Fethali Ahandof'tur. Buna aid bir risalesi ahiren Bakü'da tab edilen Ahandof, vaktiyle bu husûsta Osmanlı Hükûmeti'ne de bir lâyiha vermişti. Bu lâyiha Sadâret tarafından **«Cemiyet-i İlmiye-yi Osmaniye»** ye havâle ve orada müzâkere edildi. Fakat Kadri Paşa gibi bâzı zevâtın nüfuz ve te'siriyle kabul olunmadı. Bu hâdiseden beş altı sene sonra mes'ele yeniden tazelendi. Ve o zamanki **«Terakki Gazetesi»**nde uzun münâkaşaları mûcip oldu. İran siyâsî ricâlinden ermeni Melkon Han da işe karışarak bütün İslâm kavimlerinin bu elifba yüzünden inhitata uğradıklarını iddia etti. Namık Kemal Bey'in bu iddiaya cevaben o sıralarda yazmış olup muahharan **«Mecmua-i Ebuzziya»** da intişar eden **«Islahat-ı Huruf»** adlı makalesi halâ bugün bile kıymetini kaybetmemiştir.

Namık Kemal, kıymetli bir vesika mahiyetinde olan bu makalesinde harf mes'elesinin, bir milletin terakkisinde pek büyük bir ehemmiyeti olmadığını emin bir kat'iyet ve sarahatle dermeyan ediyor ki; bunun aksini isbat etmek hemen gayrı mümkündür. Filhakika harf mes'elesi bir millet için hayatî değil, bilakis mâhiyet itibâriyle tâli bir mes'eledir. Maamafih, her nedense, ötedenberi bizde bununla uğraşanlar bulunuyor. Nitekim Meşrûtiyetin akabinde de bu mes'ele yine ortaya konulmuş, harflerimizin ıslâhı için muhtelif şekiller teklif edilmişti. Neticesi gelmeyen bu mesâî elyevm hedefi değiştirerek devam etmekte şimdi de kullandığımız harfleri bırakarak lâtin harflerinin kabûlü mevzuubahs olmaktadır.

Lâtin harflerinin kabûlüne taraftar olanlar, zannediyorlar ki; Garp Medeniyeti'ne bu sûretle daha çabuk ve daha kolay temessül edebiliriz. Halbuki Garp Medeniyetine temessül harflerimizin tebdili ve lâtin harflerinin kabulü ile kabil olamaz. Ahîren neşredilen **«Harflerimizin Müdafaası»** isimli küçük risâlede bu cihet tamamiyle izah edilmiş olduğundan biz burada fazla izahata girişmek istemeyiz. Esâsen böyle de olsa harflerin tebdili tahmin olunduğu kadar kolay değildir.

Harflerin tebdilini isteyenler bu işi alelâde bir mantık mes'elesi hâlinde muhâkeme etmeyip de bir ilim mes'elesi sûretinde tedkik ederlerse, bunu teslim etmek mecbûriyetinde kalırlar.

Türk lisâni tarihi gösteriyor ki; Türkler şimdiye kadar muhtelif elifbalara mâlik olmuşlar, yani birkaç defa elifba değiştirmişlerdir. Fakat bu elifba tebeddülünde ne gibi âmiller tesir yaptı? Bunu anlamak için Türk Tarih ve filolojisinin birçok safhalarını inceden inceye tedkik etmek, öğrenmek lâzımdır. Meselâ bir milletin harflerini değiştirebilmesi için eski bir harstan mahrum olması ve çok ibtidâî bir halde bulunması icab eder. Halbuki Türk Milleti çok eski bir harsa mâlik olduğu gibi, ibtidâî bir millet de değildir. Uygur elifbası terkedilerek Arap harfleri istimâle başlandığı zaman - o vakitki Türk Medeniyeti - bugünküne nisbetle çok ibtidâî olmasına rağmen - bu harfler yine Türkler arasında çok müşkülâtla yerleşti. Hatta Arap elifbası Uygur elifbasına nazaran daha muvafık bir elifba idi. Bu halde bile Arap elifbasının kabûlünün müteâkip Uygur harfleri hemen ortadan kalkmadı. Bilâkis uzun müddet kullanıldı. Bu bapta serdedileçek en küçük misaldir, bu misaller eğer istenirse teksir edilebilir. Bu misaller önünde bir lisanda harflerin kolayca tebdil edilebileceğine âid iddiânın ne dereceye kadar kuvvetli olmadığı anlaşılabilir. Alelâde mantık ve alelâde muhâkeme ile elde edilen nazariyeler hayat sahasında büyük bir tatbik kaabiliyeti gösteremezler. İctimâî hâdiseler üzerinde müessir olmak için kat'î sûrette ictimâî düsturlara tebâiyet etmek mecburiyeti vardır. Bu düsturlara bigâne kalanlardır ki; ancak lâtin harflerinin kabûlüne taraftar olabilirler. Lâtin harflerinin kabûlü mes'elesi, yalnız hars ve tarih mes'elesi de değildir. Bunun iktisâdî, tedrisî cihetleri de vardır ki; bunlardan işin yalnız iktisâdî sebepleri dahî lâtin harflerinin kabûlü teşebbüsünü akamete mahkûm bırakmağa kâfi gelir.

İhtisasa hürmet etmek istediğimiz şu sıralarda böyle mühim husûsat ile herkesin iştigal etmesi bir ânarşi tevlid etmekten başka bir, şeye yaramaz.

حرف مسئله سی

توركجه‌نك لاتين حرفلريله يازيلمه‌سنی ابتدا
١٢٧٨ تاريخنده ايلری سورن آذربايجانك
مشهور اديبی و ايلك تياترو محرری ميرزا
فتحعلی آخوندوفدر. بوكا عائد بر رساله‌سی
اخيراً باكوده طبع ايديلن آخوندوف،
وقتيله بو خصوصده عثمانلی حكومتنه‌ده بر لايحه

لاتين حرفلرينك قبولنه طرفدار اولانلر،
ظن ايديورلركه غرب مدنيتنه بو صورتله
داها چابوق و داها قولای تمثل ايده‌بيليرز.
حالبوكه غرب مدنيتنه تمثل حرفلرمزك تبديلی
ولاتين حرفلرينك قبوليله قابل اولاماز.
اخيراً نشر ايديلن «حرفلرمزك مدافعه‌سی»

Prof. Fuad Köprülü'nün Millî Mecmua'da çıkan bu yazısının baş kısmı

TÜRKÇE'YE SÛİKASD

DİL ve DİN DÜŞMANLARI

İbrahim Arvas

Halk Partisinin 946 Büyük Kurultayında tüzüğün 13 üncü maddesinin son fıkrası nazarı dikkatimi celbetti ve bunu ya ıskat veya tadil ettirmek lüzumuna kani olduğum için tüzük encümenine girmeğe çalıştım. Çok aziz ve kıymetli arkadaşım *Necmeddin Sahir Sılan*'ın yardımı ile buna muvaffak oldum. On üçüncü maddenin son fıkrası şöyle idi. *(Diyanet yoluyla dilimize giren bütün yabancı kelimelerin millî menfaat bakımından ihrac edilmesi lâzımdır)* Bu Kurultayda fıkra teyid edilseydi kesbi katiyet edecek ve ondan sonra fiiliyata geçilecekti. Binaenaleyh bu fıkranın tevlid edeceği büyük şuriş ve hercü merci bildiğim için bu fıkranın tayyedilmesi hususunda bir takrir hazırladım ve müdafaası için de on dört madde üzerine bir müdafaaname hazırladım. Diğer taraftan da encümen azalarının arasında kulis faaliyetine giriştim. Yirmi beş kişiden mürekkep encümen azalarından on dokuz zatın muvafakatını aldım.

Fıkranın müzakeresi sırasında söz aldım ve evvela fıkranın çok muğlak olduğunu; bunun izahının icab ettiğini sordum. Fıkrayı Parti İdare Heyeti namına müdafaa eden *Tahsin Banguoğlu* ile Kırşehir Mebusu *Sahir Kurutluoğlu* idi. Evvela onlar fıkrayı müdafaa ettiler. Onlardan sonra söz aldım ve beyanatlarını cerheder mahiyette konuştum. Bu fıkra mevkii tatbike konursa hem hükûmet ve hem partinin halk nazarındaki mevkii tamamen tezelzüle uğrar ve muhabbet yerine kendilerine karşı büyük bir gayz ve kin besleneceğine encümeni tatmin eder mahiyette beyanatta bulundum. Ve Cenabı Hakkın lütuf ve inayetiyle her ikisini de mağlûp ve mebhut ettim. Baktılar ki iş sarpa sardı. Reis saatına baktı. Yemek için celseyi tatil ediyorum; dedi. Öğleden sonra saat üç buçukta encümen odasına girdiğim zaman reisin yanında Başvekil *Hasan Saka* ile Maarif Vekili *Şemseddin Sirer* beyin oturduğunu gördüm. Ben vaziyeti çaktım. Bunlar yardımcı gelmişlerdi. Celse açıldı. *Banguoğlu* tekrar söz istedi. Bendeniz de söz istedim. Reis bana hitaben sana söz vermem dedi.

Ben bütün kuvvetimle masaya bir yumruk indirdim ve haykırdım. Burası senin babanın çiftliği değil; milletin yeridir; ona söz verdinse bana da söz vereceksin dedim. Reis Samsun Mebusu *Hüsnü Çakır* bey senin hakkında nizamnameyi tatbik ederim dedi. Vay efendim vay dedim; et te göreyim seni; senden on sene evvel bu çatının altına gelmişim ben. Ve elimi de tabancamın üstüne koydum. Hava çok elektriklendi. Nerede ise silâhlar patlayacaktı. Tam bu esnada kuvvetli bir ses duyuldu. Reis bey; ben bu encümen azası değil miyim diyen Elaziz Mebusu *Hürrem Müftügül* idi. Reis evet azasın dedi. Ben söz isterim dedi. Buyurun *Hürrem* bey; dedi. *Hurrem* bey söze başladı.

Hulâseten şöyle dedi. Öğlenden evvel her iki tarafı da dinledik; *Banguoğlu* ile *Sahir Kurutluoğlu* yerden göğe kadar haksızdırlar; onlara göre *namaz* tamamile fatihası ve zammı suresi ile tahiyyatile Türkçe olarak kılınacak; *Kur'anı Kerim* değil Türkçe tercümesi camilerde okunacak; binaenaleyh ne ezan, ne namaz ve ne Kur'an okumak peygamber efendimizin okuduğu ve kıldığı gibi olmayacak; *İbrahim bey* ise bunun zıddı tamımını müdafaa etti ve çok güzel bir hulasa yaptı; gerek encümen azalarının ekseriyeti ve gerekse dinleyici olan delege ve mebusların ekseriyeti azimesi onu teyid ettiler,

(devamı var)

ÇARŞAF VE PEÇEYE DÂİR

(Baştarafı 14. Sahifede)

güruha peyrev olmak size yakişır mı? Ben sizi zamanların ve insanların fevkinde, onların haricinde biliyorum. Siz mestur ruhlardan değil misiniz? Dünya yüzünde tek başına kalan ulvî bir dinin ilâhı sizi bu sıfatla dünya yüzünde sâir mahlûklar arasında mümtaz kılmamış mıdır? Siz onun hakettiği cennet âsâ âlemin meleklerisiniz: O «Kitab» ında sizin isminizi zikretti, o vakitten beri mukaddesat meyanına girdiniz; artık ne hâle, ne mâziye, ne de âtîye mensupsunuz; yalnız unutmayınız ki, sizi bu mertebeye, bizim aşkımız, hürmetimiz, bizim kıskançlığımız is'ad etti.

Sebil
herşey hak için

CHP İle Hesaplaşma

Bu açıklama muvacehesinde, kapak kompozisyonumuzun ikinci sahifedeki yazısı ile birlikte ve bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekir.

İkinci sahifedeki yazıda da temas olunduğu gibi, bizzat CHP yi kuranlardan olan ve uzun yıllar tabiî başkanı bulunan İsmet İnönü dahi, Ecevit ekibinin CHP'nin başına geçmesi üzerine verdiği beyanatlarda CHP'nin karanlık bir maceraya doğru yönelebileceğine temas etmiş ve Türkiye'nin içinde bulunduğu kritik coğrafî ve stratejik duruma temas ederek çok dikkatli olunması gerektiğini belirtmiştir.

Keza, bugünkü solcu CHP idarecileri dahi, her vesile ile teşkilâtlarına yaptıkları tamimlerde, komünist ve anarşist unsurların Partiye sızmalarına karşı uyanık olunmasını bildirmekte ve aza kayıtlarında bu yönden tahkikat yapmaktadırlar.

CHP mitinglerinde, *«Halklara özgürlük»*, *«Kıbrıs'ı işgale son»* gibi sloganlar bağırılmakta, Ecevit'in resmi ile birlikte Kübalı komünist «Cha Guevera'nın resimleri taşınmaktadır. (Son Senato ara seçimleri dolayısıyla Taksim CHP mitinginde bizzat CHP Kâtib-i umûmî yardımcısı Ali Topuz, bu gibi sloganların ve resimlerin mitingde mevcud olduğunu mikrofondan ilân ederek kaldırılmalarını istemiştir.)

Müessemizin fahri avukatı
GÜVEN KURTUL

8.3.1976 tarihinde CHP Merkez İdare Hey'etinin istifası ile, yeniden teşkili üzerine Basında yapılan neşriyatta, «CHP içinde, «sosyal demokrat» ve «demokratik sosyalist» olarak iki gurupun bulunduğu, ve bu iki gurup arasında mücâdelenin devam ettiği» belirtilmiştir.

Sosyalizm, marksçılığın ve materyalizmin sosyal nizamı olduğuna göre, CHP idarecilerinin de kabul ettikleri, marksist sızmaların, CHP de, bir parti içi mücadele yapabilecek gurup haline geldiklerini ortaya koymaktadır.

Bu durumda, kapak kompozisyonumuzda işaret ettiğimiz tehlikenin CHP için varid olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Kapak kompozisyonumuzda da açıkça gösterildiği gibi, hudutları bilinmeyen bir «solculuk» ile yola çıkan yeni CHP'yi komünist sızmalar, her an tehdid etmekte ve bu sızmalar, resimde de görüldüğü gibi Ecevit'i dahi alta bırakacak bir sür'atte gelişmektedir. Esasen, bugün, marksistler Ecevit'i «küçük burjuva vutturmacısı» olarak suçlamaktadırlar.

Görülüyor ki; bütün yorumcularca kabul olunan bir gelişmenin ictimâî - siyâsî tahlilinden ibaret olan ve demokratik rejimlerde üzerinde dahi durulmayacak olan bir kapak resminin, Muhterem Mahkemenizde dava mevzuu yapılması, gerçek ve hassas bir noktaya parmak basılması halinde bir refleks olarak aksülâmel gösterilmesinden ibârettir.

3 — CHP KURTULUS SAVAŞINA İHÂNET ETMİŞTİR.

Davacı vekili, dava dilekcesinde «CHP'nin Kurtuluş Savaşını başarıya ulaştırdığını» iddia etmektedir.

Oysa ki, gerçek tamamen aksi yönde tecelli etmiştir.

Önce şu tarihi gerçeği belirtmeliyiz ki, Kurtuluş Savaşı, hiç Partinin, Cemiyetin veya şahsın kendine mal edeceği veya aslan payını gaspedeceği bir çelik çomak oyunu değildir.

Kurtuluş Savaşı, emperyalizme karşı mazlum milletlerin ilk suurlu başkaldırısı ve millî ve manevî değerlerinden kuvvet alarak yeni ve şahsiyetli bir medeniyetin ve entegrasyonun kuruluş hareketidir.

Ne acıdır ki, gâyesi ve kaynağı böylece milliyetçilik olan Kurtuluş Savaşı, CHP'li kadroların elinde saptırılmış ve batılılaşma adı altında, Batı emperyalizminin, taklitçiliğin, asker - bürokrat oligarşisinin at koşturduğu bir arena haline getirilmiştir.

Bu acı gerçekleri son yıllarda, bizzat CHP'li vazarları ve idarecileri artık yüzleri kızarmadan, «seçaat arzederken merti kıptinin sirkatini söylemesi» gibi beyan eylemektedirler.

CHP İstanbul milletvekili Sabahattin Selek Anadolu İhtilâli, isimli eserinin 432. sayfasında, aynen şöyle demektedir.

«Savaş içinde yapılan gizli anlaşmalardan ve çeşitli belgelerden, İngiltere'nin Lloyd George tarafından temsil edilen Ortadoğu politikasının şu hedeflere yöneldiği anlaşılmaktadır.

1. Osmanlı devletinin parçalanması.
2. Padisah - Halifenin kuvvet ve nüfuzunun ve dini etkilerinin giderilmesi suretiyle İslâm Birliği düşüncesinin değerden düşürülmesi.
3. Arap memleketlerine hakim olarak Mısır'ın ve Hindistan yolunun güvenliğinin sağlanması.
4. Hilafetin, İngiltere himayesinde kurulacak Arap birliğinin eline geçmesi.
5. Doğu Akdenizde kuvvetli bulunulması.
6. Irak petrollerinin elde edilmesi.
7. İstanbul ve Boğazların nezaretinin ele geçirilmesi.

(devamı var)

Almanya Postası

Baş yazarımız *KADİR MISIROĞLU*, işçilerimize konferanslar vermek üzere 16 Nisan 1976 tarihinde Almanya'da olacaktır. Gerek bu hususta ve gerekse abone olmak için mâlûmat isteyenler aşağıya isim ve adresleri dercedilmiş bulunan kardeşlerimizle muhabere edebilirler:

Adres:
HASAN DAMAR — A. RÜŞTÜ BANAZ
Bienroder Weg 79
3300 Braunschweig
Posta çeki nu. (Postscheckkonto -Nr. 37938-300 Hannover)
Telefon: 0531 - 32 36 89

Almanya'da çalışmakta bulunan okuyucularımızın dert ve davaların gazetemizde dile getirmek istiyoruz. Bunun için karşılaştıkları müşkülleri, Türk Hükûmeti'nden gerçekleştirilmesini istedikleri husushuları ve oradaki menfi cereyanlara âid vesika ve malûmat lütfetmelerini rica eder bilvesile selâm ve muhabbetlerimizi sunarız.

SEBİL

Sebil
herşey hak için
Haftalık, tarafsız, siyasi edebi tarihi gazete
Yıl: 1 Sayı: 13
BEŞ LİRA
Sâhibi ve Yazıişleri Müdürü:
KADİR MISIROĞLU
ABONE: Yıllık 200 TL, 6 aylık 100 TL,
İDAREHÂNE: Vilâyet Hanı Kat: 3
No: 204 — İstanbul Tel : 26 38 96
Umûmî Tevziat: SABRİ ÖZAKAR
Dizgi : Sebil Mat. Baskı : Fazilet Mat.
Almanya Mümessilleri
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel str. 13
Telefon: 0531 — 32 36 89
İngiltere Mümessili: İSMAİL ERÜNSAL

سبيل
كل شئ للحق
جريدة اسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية ادبية
ص. ب : ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil
EVERYTHING DEVOTED TO THE TRUTH (HAQQ)
An Independent Muslim, Historical,
Political and Literary Weekly
P. O. BOX 808
Istanbul/TURKEY
PHONE: 26 38 96
26 R. Evvel 1396
PRICE: 5 T.L.
Representative of Germany
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel str. 13
phone: 0531 — 32 36 89
Representative of England
İSMAİL ERÜNSAL